

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Особливості перекладу стійких виразів на українську мову та
знаходження лакун та перекладацьких відповідників (на матеріалі творів
американської письменниці Фенні Флег)»

Студентки групи Па 58-23
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство:
професійно-орієнтований
переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Наконечної Вікторії
Миколаївни

Допущена до захисту
«_____» _____ 2024 року

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Анохіна Т.О.

Завідувач кафедри теорії і практики перекладу
з англійської мови

_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY
Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies
under the title: The peculiarities of translating fixed expressions into Ukrainian and finding lacunas and translation equivalents (based on the works of the American writer Fenny Flagg)

Group Pa 58-23
School of German Philology and Translation
Educational Programme
Translation studies: professionally oriented translation (English and Second Foreign language)
Majoring 035 Philology
Victoria Nakonechna

Research supervisor
T. O. Anokhina
Doctor of Philology
Full Professor

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	7
1.1. Поняття стійких виразів та лакун	7
1.2. Класифікація лакун.....	13
1.3 Специфіка перекладу лакун та стійких виразів.....	21
Висновки до Розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН	32
2.1. Специфіка та труднощі виявлення лакун в текстах оригіналу та перекладу	32
2.2. Виявлення та аналіз стійких виразів у творі Фенні Флег.....	34
2.3. Тематичні групи лакун.....	38
Висновки до Розділу 2.....	52
РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ	54
3.1. Особливості та методи перекладу лакун.....	54
3.2. Особливості та методи перекладу стійких виразів	71
Висновки до Розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
SUMMARY	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	90
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	91
ДОДАТОК	92

ВСТУП

Мова, як живий організм, постійно вдосконалюється, збагачується безліччю різноманітних слів та виразів, які є невід'ємним компонентом будь якої культури та нації. Дедалі частіше у засобах масової комунікації, творах, статтях з'являться невідомі словосполучення, які вимагають тлумачення та детального вивчення. Як професіонал своєї справи перекладач має вміти розпізнавати певні стійкі вирази, слова та словосполучення, аналізувати їх та влучно перекладати не втрачаючи первинного сенсу.

Особливу увагу вчені приділяють до вивчення лакун, адже це ті культурні прогалини, які спричиняють неабиякий виклик під час перекладу з однієї мови на іншу. Навіть під час міжкультурного обміну можна прослідкувати, які відмінності характерні для тієї чи іншої мови та яким чином це впливає на комунікацію. Детальне дослідження цих концептів дозволяє краще зрозуміти функціональні особливості мови та які екстралінгвістичні чинники впливають на їх виникнення. Крім того, аби досконало перекладати та інтерпретувати кожний з елементів спочатку варто дослідити його еволюцію, проблематику, класифікацію та виокремити основні методи й стратегії, адже вивчення цих «прогалин» дозволяє зосередити увагу на тих аспектах, що є недооціненими та маловивченими.

Актуальність даного дослідження полягає у тому, що кожна мова володіє певними особливостями, що відрізняють її з поміж інших мов, адже вони сформувалися шляхом культурного, історичного суспільного розвитку. Щороку і щодня у мові з'являються терміни, які потребують декодування та перекладу задля забезпечення успішної міжкультурної комунікації. Крім того, важливим аспектом є заповнення лакун, що також вимагає певних знань та розуміння іншої мови аби не втратити культурну ідентичність та колорит і передати особливості іншому народу. Лакуни відіграють важливу роль у міжкультурній комунікації, адже їх розуміння допомагає уникнути складнощів у спілкуванні та полегшити процес обміну інформацією.

Метою дослідження є зіставити та проаналізувати лакуни й стійкі вирази, які зустрілися у процесі перекладу з джерельної мови на цільову та дослідити методи їх елімінації.

Для виконання події мети, було визначено наступні **завдання**:

- охарактеризувати особливості лакун, стійких виразів та їх етимологію;
- визначити основні типи лакун;
- проаналізувати методи та підходи до вивчення лакун;
- дослідити труднощі та перешкоди у процесі виявлення лакун та стійких виразів;
- охарактеризувати основні засоби заповнення культурно-маркованої лексики;
- дослідити перекладацькі трансформації для перекладу лакун та стійких виразів;
- продемонструвати основні принципи застосування перекладацьких методів;
- створити вибірку для проведення дослідження;
- проаналізувати техніки перекладу, обґрунтувати їх використання та ефективність.

Об'єктом дослідження є конкретні стійкі вирази, що не мають прямих відповідників та лексичні лакуни, виявлені у творах Фені Флег, тобто їх українські перекладацькі відповідники.

Предметом дослідження є лінгвістичні аспекти перекладу, зокрема, стійкі вирази та лексичні лакуни в текстах Фені Флегг.

У процесі дослідження роботи було використано наступні **методи**: індуктивний метод, дедуктивний метод, описовий метод, метод суцільної вибірки, етимологічний аналіз, зіставний метод, контекстологічний метод, трансформаційний метод та метод класифікації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у дослідженні лакун у процесі міжкультурної комунікації в процесі їх перекладу на українську мову.

Практичне значення отриманих результатів свідчить про те, що отримані результати можуть використовуватися у подальших роботах та слугують прикладом перекладу лакун й стійких виразів з англійської мови на українську, включаючи застосовані трансформації, техніки та їх характеристики.

Апробація отриманих досліджень. Результати дослідження було продемонстровано та обговорено на міжнародній науково-практичній відеоконференції “Ad orbem per linguas. До світу через мови” 16-17 травня 2024 року. Було опубліковано тези на тему :

Наконечна В. М. (2024). Перекладацькі відповідники (англо-українські паралелі). *"Ad orbem per linguas. До світу через мови"*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Семіотика української НЕЗЛАМНОСТІ: мова освіта дискурс", 16-17 травня 2024 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024. 224-226.

https://knlueduua-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/website_knlu_edu_ua/EXOqCvfsGVVCuIrQBhKjfrAB91SvqDlcrfj4X-FOeXfPtw?e=RDbuUz

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, списку довідкової літератури, додатків та резюме.

У вступі описано загальну інформацію про магістерську роботу, актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження.

У першому розділі подано теоретичну основу дослідження, яка складається з трьох підрозділів та яка містить ключові поняття терміну «лакуна» й «стійкий вираз», їх класифікації, методи дослідження та підходи.

У другому розділі, який складається з трьох підрозділів, описано основні труднощі та перешкоди у процесі виявлення лакун та стійких виразів, описано стійкі вирази та тематичні групи виявлених одиниць.

У третьому розділі, що складається з двох підрозділів, продемонстрована практична частина дослідження, а саме вибірка прикладів, застосовані техніки перекладу та прокоментована їх ефективність.

У висновках відображено результати, яких було досягнуто впродовж виконання роботи для аналізу лакун й стійких виразів, їх особливостей перекладу та процесу декодування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Поняття стійких виразів та лакун

Відтворення лакун та стійких виразів, зокрема ідіом, являє собою комплексне завдання, що передбачає вирішення різноманітних культурних, лінгвістичних та практичних проблем. Ці мовні елементи часто передають значення та конотації, які є глибоко вкорінені в певному контексті культури-джерела (Умова, 2015). Відповідно, точна передача їх значень іншою мовою вимагає більше ніж просто дослівного перекладу. Для ефективного та змістовного перекладу важливим є розуміння та подолання труднощів, притаманних цьому процесу.

Лакунарні одиниці утворилися у процесі взаємодії двох мов та культур в результаті спроб перекладу, пошуку відповідників, інтерпретації оригінального тексту та їх взаємодії (Мохотко, 2020, с. 115). Адже, незважаючи на величезний лексичний запас будь якої мовної картини світу все таки не завжди можна доцільно підібрати словесний еквівалент або ж взагалі потрібно надавати пояснення задля загального розуміння. І саме це відрізняє одну мову від іншої своєю унікальністю, баченням світу, контрастністю однієї мовної картини світу по відношенню до іншої.

Лакуни утворилися через різного роду ситуації та враховуючи суспільний побут, процес мовлення, зіставлення та порівняння різних діалектів, матеріальну та духовну культуру нації, соціальне становище, історичні події, психологічні погляди, традиції та звичаї (Торчинов, 2012). Тобто лакунарність – це відсутність певних елементів у мові, які несуть культурну специфіку, аргументуючи там фактом, що такі одиниці відсутні у мові з якою відбувається зіставлення.

Отже в процесі міжкультурної комунікації, усі ці ключові моменти виділяють одну мову з поміж іншої таким чином створюючи ряд проблем та «підводних каменів» для перекладачів і ставити під сумнів їхню репутацію, коли в

процесі перекладу виникають прогалини та , відверто кажучи, дірки у реченнях (Florin & Sider, 1993).

Тому надважливо приділяти увагу вивченню цього явища, яке виявляється на стику двох мовних та культурних картин світу і як воно інтерпретується в межах взаємодії двох протилежних сторін. Особливу цю різницю можна побачити у перекладі художніх творів. Адже вони є засобом передачі специфічних культурних та історичних даних, які відносяться до певної мовної картини та зображають настрої, зовнішню поведінку одного народу та вимагають вірного трактування аби не спотворити ідею, загальну мовну картину та адекватно сприйняти перекладений фрагмент, як це було у мові оригіналу.

Лакунарність – це буквально термін, який вивчає лакуни та лакунарні одиниці, їх розвиток та еволюцію. Варто зазначити, що лакунарність присутня у всіх мовах світу та лакунарність може бути виявлена лише завдяки контрастивному аналізу двох мов. І таким чином лакунарність свідчить не тільки про відсутність синонімічного слова чи словосполучення, а й про прямий відповідник, який має ідентичний склад та форму (Торчинов, 2012, с. 45). Відповідно переклад лакун здійснюється завдяки вільним словосполученням, додатковим поясненням, описовим конструкціям та звертанням до словника та історії відповідної мови (Анохіна, 2018).

Доцільно вважати, що лакунологія зосереджена на вивченні лексичних та семантичних лакун як явище відсутності відповідника зважаючи на різні причини, тобто – це галузь науки, що аналізує лакунарні одиниці, зокрема у відношенні до семіотичних одиниць із «нульовим детонатом». Різні аспекти мови охоплюються в процесі вивчення та використання в мовленні, когнітивній сфері людської діяльності.

Причетними до вивчення лакунарності, її природи та проблематики були такі дослідники як: М. Онищук, О. Панич, Т. Анохіна, Р. Зорівчак та інші.

Лакунарність виникає не просто так. Її спричиняють наступні екстралінгвістичні чинники, такі як:

- зміни в культурних аспектів, що мають вплив на мову і в результаті чого терміни можуть виникати раніше, ніж мова адаптується до їхнього тлумачення;
- зміни в побуті та манері спілкування впливають на сприйняття нових понять та викорінення старих, що більше не є актуальними;
- різноманітні політичні та економічні зміни, що відбуваються у суспільстві;
- вплив історії та її прогресу;
- зміна традицій та звичаїв (Зуєнко, 2015, с. 106).

Лакуна – це поняття, яке утворилося в результаті зіставлення двох мов та, умовно кажучи, у процесі спілкування утворило лексичні прогалини та словникові пропуски, тим самим через певні культурні чинники ускладнили міжкультурну діяльність. Проте найвиразнішим фактором, який виділяє лакуни з поміж інших наявних термінів є їхня унікальність та певного роду екзотичність, що стосується лише певної культури (Косович, 2019).

Термін «лакуна», незважаючи на багаторічні дослідження, до сих пір немає чіткого визначення та спричиняє рід дискусії та суперечок щодо вірної інтерпретації та тлумачення.

Першими хто дослідив поняття «лакуна» та згадав його у своїх наукових працях були французькі лінгвісти канадського походження Ж. Віні і Ж. Дарбельне (1995). Вони вважали, що лакуна – це лінгвістичне явище, яке утворюється, коли в мові перекладу немає відповідного позначення для того чи іншого виразу.

Для позначення лакун багато дослідників використовували різноманітні терміни, такі як: «прогалина», «порожнина», «поглиблення», «фонова лексика», «пробіл», «біла пляма», «западина», «провал», «темні місця в текстах однієї мови», «випадкові лакуни» та інші.

Серед українських мовознавців, які зробили вагомий внесок у розвитку українського перекладознавства та вивченню поняття «лакуни» були О. Кундзіч, Р. Зорівак, В. Коптілов, О. Селіванова, Т. Анохіна, С. Швачко та інші.

Зважаючи на постійні дослідження та спроби надати єдине визначення для поняття «лакуна» наступні дослідники висунули свої теорії.

- С. Швачко та Т. Анохіна (2013) позначали лакуну як певний «вакуум», який прослідковується у певній мовній картині світу та спектрах мовлення та вважається пізнавальним процесом, адже вимагає шукати та знаходити ці пустоти та заповнювати їх для успішної міжкультурної комунікації (с. 5).
- О. Селіванова (2010) позначала лакуну, як лінгвістичне явище, що виникає через розбіжності мовних систем однієї мови в порівнянні з іншою та брак відповідників, понять та еквівалентів, внаслідок чого з'являються прогалини в тексті через культурну специфіку мовних спільнот (с. 23).
- К. Хейл (1975) вважав, що лакуна – це пробіл у мові перекладу, що чітко прослідковується в публіцистичних та художніх творах, а зокрема в повсякденному мовленні, адже неможливо доцільно відобразити певні ситуації, ідейний концепт та й на додачу – зберегти оригінальність та автентичність.
- О. Кундзін (1955) тлумачив лакуни як відсутність еквівалентів у мові перекладу, що може ускладнити комунікацію між народами внаслідок їх неперекладності та що культурні надбання кожної мови мають поставати у першочерговому варіанті (с. 12).
- В. Коптілов (2003) вважав, що лакуни, це слова чи словосполучення, які виникають через різні лексичні, стилістичні та семантичні особливості та які є невідомими і новими для мови перекладу, що в свою чергу можуть створювати ряд непорозумінь без чіткого уявлення їхнього значення (с. 34).

Варто зазначити, що всі вище представлені визначення в певній мірі є подібні між собою та мають схожий мотив. Лакуна – це відсутній мовного елементу мови в іншій мові з якою вона співставляється. Наприклад: *staycation*

позначає відпочинок десь неподалік від дому, замість поїздки у інше місто чи країну. Та варто зауважити, що це лише помітно, коли здійснюється порівняльний аналіз двох мов (Зуєнко, с. 105)

Окрім перекладу лакун, які створюють перешкоди у сприйнятті тексту, стійкі вирази також постають як певний виклик для перекладачів. Якщо подивитися на структуру стійких виразів, то можна подумати, що завданням їх перекласти не є надто складним. Проте існують певні вирази, які несуть культурний підтекст або взагалі вважаються унікальними та неперекладними.

В основі стійких висловів лежить культурна картина народу. Його мислення, традицій, манера спілкування і саме такі вирази бувають лакунарними і несуть у собі унікальний генетичний код.

Стійкі вирази – це фіксовані словосполучення, які мають переносне значення та застосовується для вираження емоцій, комплексних понять та різних повсякденних та робочих ситуацій.

Деякі з них є лакунарними, що є одними з найскладніших викликів для перекладача, адже вони створюють найбільші труднощі для перекладача, який інтерпретуючи текст має застосувати всі техніки задля збереження стилістичного, емоційного та культурологічного контексту та врахувати усі нюанси (Dagut, 1981).

Лакунарні стійкі вирази вважаються скарбом кожної культури, адже вони містять свою інтерпретацію певних понять, що відносяться до повсякденного життя носіїв будь-якої культури, а не лише є елементами, що відображають ті чи інші поняття.

У своїх працях Зорівчак Р.П. (1995) зазначала, що певні стійкі вирази та словосполучення можна вважати реаліями, якщо вони несуть певний специфічний контекст та культурне підґрунтя.

Щодо поняття лакунарності, то воно підлягає під розуміння відсутності не стільки єдиного слова, щоб інтерпретувати лакуну, а й сталого виразу, що ненаявний в мові іншого народу. Таким чином більшість лакун зображають

різноманітними описами аби досягнути розуміння та делакунізувати мовні елементи (Торчинов, 2012).

Для успішного перекладу стійких виразів варто володіти не тільки мовою а розуміти її особливості, адже такі вирази можуть належати та позначати різноманітні поняття, що не властиві іншій мові. В такому випадку варто розглядати різноманітні перекладацькі стратегії, що допоможуть передати значення та контекст (Venuti, 2005). Усі мови є різними та унікальними, що унеможливорює передачу достовірного контексту зберігаючи форму та значення.

Розглядаючи лакунарні вирази, як елементи мовлення, варто зазначити, що вони виникають з двох причин:

- характерні особливості сприйняття світу та власне бачення;
- різноманітні фактори, які виникають в результаті не тільки змін у мові, а й позамовних змін на культурному, історичному, соціальному рівнях (Тупиця & Зімакова, 2011, с. 62).

Поява лакунарності у стійких виразах свідчить про побут носіїв певної мови, їхнє територіальне розташування, умови проживання, особливості характеру й реакцій на ті чи інші ситуації. Саме такі вирази проявляють та свідчать про індивідуальні особливості кожної мовної картини світу (Ревенко, 2014).

Серед основних труднощів інтерпретації стійких виразів важливо зазначити:

- приналежність до певних культурних контекстів, що є унікальними та без тлумачення виразу не передають його значення;
- унікальна структура, яка не властива іншій мові, за рахунок чого зміється видова форма;
- використання стійких виразів окремими групами людей, що по-перше звужує коло розуміння, а по-друге — рідкість їх вживання та відсутність позначень та тлумачень у додаткових матеріалах;
- діалектність окремих виразів і їх стиль вживання;

- нетиповість для інших національних меншин та відображення різноманітних явищ.

Наявність лакун у тексті свідчить про його автентичність, вони демонструють національну картину світу, але й той самий час викликають труднощі у спілкуванні та сприйнятті матеріалу (Косович, 2019).

Отже, лакунарність стійких виразів перш за все характеризується відсутністю виразів у приймаючій культурі, що передає схожі поняття й відповідає концепціям інших культур. Основним завданням перекладача являється: виявити, дослідити, пояснити, доповнити, провести аналогію та делакунізувати «пусті місця» у процесі перекладу.

1.2. Класифікація лакун

Видимі особливості кожної мови можна чітко переглянути аналізуючи та зіставляючи дві абсолютно різні мови (Katan, 1999). В процесі обміну інформацією у тексті можуть виникати прогалини та «пусті місця», які неможливо заповнити аналогами в іншій мові або ж їх є вкрай важко знайти. Проте в процесі перекладу та пошуку відповідників, відкривається багатогранна культура іншого народу, її особливості, специфіка та зростає обізнаність представниками інших народів (Анохіна, 2019, с. 262).

Не виключення, що рік за роком до повсякденно вжитку приходять нові лакуни, які вимагають створення та дослідження нових підходів та методів до аналізу та класифікації. Для того, щоб забезпечити успішну міжнародну комунікацію, правильно використовувати певні елементи у потрібному контексті, а й розуміти його походження та глибинність (Гончаренко, 2007).

Класифікацією лакун займалися велика кількість вчених та кожен з них запропонував власну класифікацію, що базувалася на:

- мотивації виникнення включаючи історичні, культурні, соціальні та релігійні аспекти;
- структурі мови розглядаючи їх з граматичної, лексичної та стилістичної точки зору;

- використанні того чи іншого способу перекладу;
- приналежності лакун до тієї чи іншої сфери.

Врешті решт у лінгвістиці виділяють наступні основні типи лакун: предметні та абстрактні, родові та видові, мотивовані та немотивовані, номінативні та стилістичні, міжмовні та внутрішньомовні, абсолютні та відносні, граматичні, лексико-семантичні (Філоретова, 2010, с. 255-258).

Предметні лакуни — характеризуються відсутністю якогось фізичного елемента в одній мові, що підлягає визначенню та сприйнятті (Анохіна, 2018, с. 296). Такими елементами можна вважати природні явища, предмети побуду, національні страви, матеріальні речі.

Абстрактні лакуни з'являються, коли у мові немає позначення для понять пов'язаних з абстракцією, опису почуттів, емоцій та різних видів мовленнєвої та розумової діяльності (Анохіна, 2018, с. 321). Зустрічаючи такі лакуни у процесі перекладу досить важко знайти відповідник не застосовуючи описовий переклад чи словосполучення. Наприклад: *ordeal, conscience, sorrow*.

Міжмовні лакуни виникають у мові, коли відсутні відповідники у процесі перекладу з вихідної мови на цільову. Саме це спричиняє ряд труднощів та перепон на шляху отримання перекладу, який буде відповідати встановленим нормам, зберігати культурні особливості та не спотворювати текст (Зорівчак, 1995).

Наприклад: в англійській мові є термін *elope*, що означає: 'втекти, щоб одружитися таємно не запитуючи дозволу'. На жаль, в українській мові немає слова, яке б позначає той самий термін. В такому випадку варто звертатися до використання різноманітних трансформацій, щоб отримати адекватний переклад.

Внутрішньомовні лакуни — це явище, що виникає в межах однієї мови через відсутність позначення певних концептів у іншій мові. Безумовно для перекладача внутрішньомовні лакуни виступають неабияким випробуванням, але саме тут він може продемонструвати професіоналізм та вміння відповідно заповнювати «прогалини» у реченнях. Взагалі, такі лакуни інтерпретуються шлях прямого відтворення, а саме опису того чи іншого поняття (Анохіна, 2018, с. 152).

Родові лакуни характеризуються відсутністю у мові перекладу цілого класу предметів та позначень, що певною мірою є взаємопов'язані. Наприклад: в англійській мові наявний термін *siblings*, проте в українській мові немає загального терміну для позначення ‘сестри і брата’.

Видові лакуни з'являються, коли у мові відсутні точні назви для різноманітних понять, предметів та явищ, що перебувають на одному рівні та належать до однієї категорії. В такому випадку використовується єдиний термін, який може застосовувати у різноманітних версіях. Наприклад: для того щоб сказати ‘чистити зуби, розчісувати волосся або чистити взуття’ використовують узагальнюючий термін *brush*.

Мотивовані лакуни можуть бути проаналізовані у зв'язку відсутності явища, що носить національний характер тої чи іншій мови (Москаленко, 2019). Поява мотивованих лакун може бути спричинена різноманітними чинниками, зокрема історичними, соціальними, культурологічними та політичними. Наприклад: *kilt* – ‘традиційний чоловічий шотландський одяг схожий на спідницю та характерний картатим візерунком’.

Немотивовані лакуни не підлягають тлумаченню через відсутність певного елементу позначення однієї мови. Вивчення немотивованих лакун триває і до сих пір і залишається мало вивченим аспектом, тому проблеми у перекладі під час виявлення таких “прогалин” досі завдають клопоту перекладачам та перешкоджають успішній міжкультурній комунікації.

Номінативні лакуни вказують на відсутність найменування об'єкта, назви чи певних характеристик в певному контексті чи висловлюванні. Наприклад: укр. підліток, який безперервно знаходиться онлайн в телефоні чи інших гаджетах — англ. *screenager*.

Стилістичні лакуни характеризуються відсутністю певного стилістичного забарвлення слова або виразу до яких входять різноманітні художні та стилістичні прийоми, приказки, прислів'я, сталі словосполучення.

Абсолютні лакуни — це слова та словосполучення, що не те, що немає прямих відповідників чи аналогів, а навіть наближених. До абсолютних лакун

варто віднести назви різноманітних установ, власні назви, найменування газет, журналів і т.д., що не мають відповідних понять для відображення цих лакун.

Відносні лакуни позначають поняття до яких існує наближений переклад, проте не повністю семантичний відповідник. Такі лакуни легше інтерпретувати, проте в процесі перекладу все ж таки втрачається певна ідентичність та оригінальність. В порівнянні з абсолютними лакунами, відносні не потребують детального тлумачення культурного контексту поняття.

Граматичні лакуни – це лакуни, що утворилися внаслідок процесу перекладу двох мов та в яких відсутні певні граматичні категорії, які спричиняють ускладнення в процесі перекладу. Наприклад: назва відомого фільму “Running in the Maze”, яка була перекладена як «Той, що біжить лабіринтом». Адже така граматична категорія відсутня в українській мові.

Лексико-семантичні лакуни — виникають, коли в процесі перекладу відсутній відповідник до однієї з мов. В такому випадку перекладач можуть послуговуватися використанням словосполучення для пояснення терміну або вдаватися до більш розгорнутого пояснення (Прохоров & Кузьменко, 2011). Такі відмінності є зрозумілими, адже кожна нація несе унікальний генетичний код, який важливо правильно та доцільно передати іншим.

Крім того, неабиякий внесок до класифікації лакун принесла дослідниця О. Селіванова (2010). Вона поділила їх на дві групи: системні та функціональні (с. 321):

Системні лакуни розглядаються зважаючи на рівень мови.

- Фонетичні лакуни характеризуються відсутністю фонем прийнятних для однієї то певними інтонаційним відмінностям, довжиною пауз. Наприклад: в англійській мові є звук “th” в таких словах як: *that, those, them*. Так як українська фонетична система відрізняється і в нас немає схожого звука, було підібрано букви «т» та «з», які не повністю, але приблизно передають звучання.
- Морфологічні лакуни характеризуються відсутністю певних граматичних конструкцій, які не можуть бути перекладеними буквально.

- Синтаксичні лакуни характеризуються відсутністю синтаксичних складових в мовах, які порівнюються або побудови речень. В порівняння з англійською мовою, в українській мові вільний порядок слів, тому речення може бути побудоване різноманітним чином в залежності від того, який елемент має бути ключовим.
- Стилiстичні лакуни характеризуються відмінністю синтаксичного емоційного фону однієї мови з іншою, таким чином неможливо завжди зберегти рівноцінне стилістичне забарвлення для відповідних термінів та виразів.

Функціональні лакуни було класифіковано наступним чином:

- Культурологічні лакуни характеризуються приналежності до традицій, побуту, менталітету, культури, звичаїв, обрядів, тобто національної складової (Селіванова, 2010, с. 321). Зазвичай кожна мова має свої елементи культури, які є унікальними та відсутні або відрізняються від іншої культури.
- Діяльно-комунікативні лакуни характеризуються відмінністю у комунікації між різними народами включаючи міміку, погляд, вираження обличчя, жести, емоційний контакт, зоровий контакт, можливість дотиків, мови (формальної чи неформальної) (Селіванова, 2010, с. 321).
- Лакуни культурного простору характеризуються не співпадінням культурного фону двох мов, пов'язаних з побутом та різного роду ситуацій та аспектів. Наприклад: в українській мові наявний термін «кумівство». Тобто «кум» і «кума» — це хрещені батьки дитини. Таким чином кумівство створює певний зв'язок між справжніми батьками дитини та хрещеними батьками. В англійській мові є терміни, що означають «хрещена дочка чи син», але самого поняття «кумівство» не існує (Селіванова, 2010, с. 321).

Крім того, в кожній мові присутня культурно маркована лексика, яка несе певні традиції, позначення, культурні здобутки та інші особливості. Таку лексику досить важко перекласти, знайти відповідники чи взагалі описати.

Більшість таких слів, які не мають аналогів вважаються лакунами. До них можна віднести:

- власні назви;
- слова-реалії;
- слова-символи (Тупиця, 2015).

Власні назви — це слова, що відповідають індивідуальним назвам певних елементів, зокрема імена людей, прізвища, географічні об'єкти, назви компаній та промисловий підприємств, свят, традицій, різноманітних витворів мистецтва, торгових марок, історичних подій, посад, назв газет чи журналів (Ящук, 2012, с. 30). Наприклад: *London, Adidas, Київстар, Вербна неділя, Шацькі озера, Brad Pitt, Запоріжжя, Леся Українка, New York Times, Eiffel Tower, Голодні ігри та інші*.

На думку О. Бока (2008), власні назви акцентують особливу увагу на історично-культурному аспекті, адже вони відображають особливості певної країни, вказують на специфічні поняття, що є унікальними для єдиної спільноти, демонструють характеристика фонетичної системи іншого народу та правила вимови, вживання та використання граматичних конструкцій, ідентифікують й вирізняють певні місця, об'єкти і події для успішного взаємообміну інформацією (с. 51).

Ці терміни відносяться до безеквівалентної лексики, тому їх не перекладають, адже саме розуміння, що це назва вказує на те, що переклад застосовувати буде недоцільно. В цьому випадку перекладачі вдаються до збереження звукової передачі терміну, що вистачає для загальнодоступного розуміння (Шеремета, 2014). Проте інколи не досвідчені перекладачі можуть втрачати пильність та виконувати не зовсім доцільний та милозвучний переклад, що спотворює назву, помилки, не характерне звучання та неточність, адже власні назви передають певну історію, розширюють пізнання іншого культурного кола та несуть підкріплені фактами події, які за умов неякісного перекладу можуть

витрачатися та виникають незрозумілі й милозвучні позначення, що деформують їх зовнішню та внутрішню складову (Ктитарова & Воронова, 2013, с. 76).

Слова-реалії – це слова, словосполучення, стійкі вирази, приказки, прислів'я, що несуть у собі культурний контекст та національну спадщину певної країни, світосприйняття а зокрема навіть окремої територіальної громади (Бурдейна, 2007). Ці слова можуть позначати специфічні назви традиційний національних понять, які для іншої країни є повністю невідомі, адже вони утворилися в процесі розвитку окремої культури. Тому під час перекладу даних реалій варто зважати на культурні особливості народу, щоб досягнути порозуміння, адже без розуміння цих понять неможливо досягнути потрібного результату (Кукурека, 2009).

Головною характеристикою, що відрізняє реалії з поміж інших лексичних елементів є те, що представники певної культури мають певні асоціації з окремими елементами, що є тісно пов'язані. В силу унікальності кожної культури, такі асоціації відсутні у представників інших мовних картин світу (Лотоцька, 2013, с. 73).

З одного боку, реалію розглядаються як певне явище, що не відповідає характерним особливості певного народу та їх культури, проте з іншого боку – це поняття, що відображає щось екзотичне та унікальне у мові перекладу.

Якщо аналізувати класифікацію реалій, то лінгвісти поділили їх на три категорії: географічні, етнографічні та суспільно-політичні (Лотоцька, 2013).

Географічні реалії відтворюють назви різноманітних географічних об'єктів.

Етнографічні реалії поділяють на наступні категорії:

1. Відображення побуту та сферу послуг (їжу, напої, одяг, транспорт, житло, майно, громадські заклади тощо);
2. Поняття, що відображають працю (назви професій, інструменти, різноманітні сільсько-господарські організації);
3. Поняття, що стосуються природних явищ та найменувань (назви тварин, ландшафтів, заповідників);

4. Поняття, що відображають сферу музики та мистецтва (музичні інструменти, народні танці й музику, пісні, фольклор, традиції, свята, звичаї, релігійні поняття, міфологічні істоти, легенди, балади);
5. Поняття, що відображають етнічні об'єкти (певні угруповання, представники груп за місцем проживання);
6. Поняття, що відображають валюту та одиниці виміру;
7. Поняття, що відображають світ природи (тварини, рослини, ландшафт);

До суспільно-політичні реалій відносять:

1. Адміністративно-територіальний устрій держави (особливості та деталі найменувань населених пунктів);
2. Назви представників та органів влади;
3. Поняття, що відображають політичний устрій (політичні діячі, представники угруповань, звання а посади, державні символи, навчальні установи);
4. Військові терміни (зброя, назви військових представників).

Лексичні одиниці, що відтворюють ономастичні реалії (найменування ресторанів, кафе, магазинів, станцій, імена героїв твору, антропоніми, топоніми).

Переклад реалії – це відносна річ, адже перекласти їх неможливо, проте можна знайти відповідник, оскільки в кожній культурі властиві поняття, що унеможливають цілковитий переклад.

Крім того якщо розглядаючи реалії, то варто зазначити, що головною метою перекладача є відтворення їх таким чином, щоб реципієнт іншої мови мав уявлення про певний концепт, міг зобразити це поняття таким чином, що воно буде повністю відображати картину реалії (Кукурака, 2009, с. 71).

Слова-символи — це поняття, яке утворилося в процесі розвитку національної єдності, культури, пізнання та таким чином було наділене особливим значенням, що виходило за межі його початкового сенсу. Слова-символи відображають життя та побут представників різних народів, вірування, особливості культури, мовлення, природи, батьківщини та створюють певні

образи, ідеї, архетипи, емоційну глибину, які уособлюють різні контексти (Кононенко, 2001, с. 137). Найзагадковішим про слова-символи є те, що вони несуть таємничість та з першого погляду важко розпізнати та інтерпретувати, що саме мав автор на меті використовуючи той чи інший символ.

Слова-символи позначають:

- назви птахів та тварин (лебідь, лелека, голуб, соловей, бабак);
- міфічних створінь (мавка, дракон, єдиноріг, грифон);
- рослини та продукти їх походження (пшениця, жито, груша, паляниця);
- елементи неживого (джерело, вогонь, степ, кручі, море);
- продукти людської праці (мотика, сопілка, книга, ланцюг, міст).

Слова-символи є невід'ємним елементом кожної мовної картини світу, адже вони стають медіатором в процесі передачі ідейних концептів, передають історичні та культурні особливості народу для інших поколінь та представників інших національних меншин, надають тексту емоційної забарвленості та колориту та формують культурну свідомість та національну ідентичність.

Незважаючи на те, що ці поняття вважають неперекладними та не мають відповідників, перекладачам потрібно знайти способи перекладу цих культурних елементів, для того, щоб забезпечити успішну комунікацію між різними народами та ознайомити їх з національною специфікою.

1.3 Специфіка перекладу лакун та стійких виразів

Переклад вважається однією з провідних діяльностей людства, що зародилася ще у давні часи. (Ребрій, 2012, с. 5) Так як з'явилася необхідність спілкуватися з представниками різних народів – переклад став медіатором цього процесу для пізнання культурних привілеїв та здобутків членів різних мовних сімей й перетворив загальне бачення інших національних меншин та став проривом у розвитку суспільства та інтелектуального прогресу (Gentler, 2009).

Переклад – це спосіб передачі усного чи письмового тексту з однієї мови на іншу шляхом відтворення та збереження змісту, тону, культурних особливостей та стилю. Це є складний та багатогранний процес, який ставить перед собою ціль,

не лише правильно використати лексику та граматичні конструкції, а й володіти розумінням стилістичного та культурного забарвлення кожного окремого фрагменту (Lambert, 2006).

На думку Юджина Найди (2003), переклад – це процес досягнення еквівалентності шляхом пошуку та визначення найближчого природного відповідника, задля збереження тексту оригіналу та дотримання усіх культурних та стилістичних норм (с. 69). Таким чином текст є зрозумілим, адекватним та точним для читача цільової мови.

Для того щоб здійснювати адекватний переклад перекладач насамперед має:

- розуміти та повністю орієнтуватися в матеріалі з яким він працює;
- мати високий рівень володіння мовою;
- мати достатній багаж знань, щодо тем які висуваються на обговорення;
- знати норми та вимоги щодо перекладу того чи іншого тексту (Gile, 2009, р. 7-10).

Розглядаючи художній переклад варто зазначити, що перекладач має передавати всі характерні особливості твору, що пов'язуються на фонетичному, морфологічному, синтаксичному та лексичному рівнях розкриваючи етимологія понять (Шмігер, 2009, с. 77).

Переклад це процес під час якого відбувається заміна однієї мови іншою, тобто:

- перетворюється структура і таким чином усі особливості вихідної мови адаптуються до норм цільової мови;
- зберігається змістова сторона навіть при зміні форм, тобто основні ідеї та думки передають точний сенс;
- певні елементи однієї мови взаємо замінюються іншою (Bell, 1995).

Стійкі вирази (прислів'я, приказки, ідіоми) та лакуни часто відображають певні культурні особливості та характеристики притаманні тій чи іншій мові. Так як кожна країна має свої культурні здобутки та необмежений багаж культурно-маркованої лексики – можуть виникати певні перешкоди на шляху отримання

перекладу, який відповідає сенсу закладеному в лексичній одиниці, чи виразу та не перешкоджає розумінню та спотворення значення. Тому перед процесом перекладу потрібно варто детально ознайомитися з культурними характеристиками мови та проаналізувати елементи, з якими можуть виникати труднощі (Рум, 1992).

Аби досягнути достовірного перекладу, основним завданням перекладача є обрати вірну стратегію для інтерпретації тексту. Стратегію варто вважати методом, яким користується перекладач для адекватного та максимального наближеного перекладу тексту враховуючи культурні особливості мови та зважаючи на мотив відображений у вихідній мові (Карабан, 2004, с. 166).

За словами І. Корунця (2008), перекладацькі трансформації — це перетворення у тексті, що сприяють можливості відтворення лексичних одиниць однієї мови на іншу й найважливіше, допомагають здійснити адекватний переклад (с. 210).

В процесі перекладу надважливим етапом є переклад безеквівалентної лексики, що вимагає творчого підходу для передачі того чи іншого поняття, яке є новим та невпізнаваним для реципієнта іншої мови. Зважаючи на ці фактори, за словами О. Ребрія (2012) перекладач вдається до наступних дій аби досягнути адекватності та передачу всіх культурних особливостей мови. Їх вважаємо наступними:

- 1) проводить аналіз поняття, досліджується його специфіку та за необхідності користується словниками, що допомагають ознайомитися з даним поняттям;
- 2) підбирає вірні перекладацькі трансформації;
- 3) співставляє поняття у двох досліджуваних прикладах та інтерпретує їх (с. 144).

Наразі, перекладач має володіти високим рівнем компетенції та мати попередній досвід, який може забезпечити не лише відтворення окремих лакунарних одиниць тексту, а й збереження усіх складових без усунення їх з первинного тексту та спотворення оригінального варіанту, водночас

демонструючи здатність пристосовуватися до манери написання автора, відтворюючи наміри, зовнішню картину та ідеї твору, які були закодовані автором тексту, у власному стилі (Gambier, 2004).

Під лакунами ми розуміємо лексеми, які не мають відповідника в одній із зіставляваних мов, що пов'язано з відсутністю в певній мовній культурі поняття або лексичної одиниці, яка б цей концепт виражала (Умова, 2015). Аналізуючи лакуни, завжди є можливість не до кінця передати значення слова використовуючи неповні лексичні відповідники (наприклад, одним словом), тому для кращої передачі конотації використовують описовий переклад, який є дещо розширеним, в той самий час зберігають ідентичність та намір мовця або наближений переклад — використання граматичної або лексичної одиниці, що не повністю, проте наближено, відтворює безеквівалентну одиницю мови оригіналу.

Заповнення прогалин — це процес пояснення понять, що належать до культури, яка незнайома представнику іншої нації. Глибина цієї інтерпретації залежить від типу розриву, характеру тексту та характеристик аудиторії (Dagut, 1981).

Збереження специфічних для країни елементів іноземних культур і їх поширення в текстах може виконувати дві функції:

- додавання колориту незнайомій культурі (коли іншомовне слово або фраза просто транслітерується в текст без перекладу);
- отримати краще розуміння текстів, пояснюючи значення окремих елементів іноземних культур.

Заповнення лакун – це процес, під час якого відбувається інтерпретація певного терміну шляхом пошуку відповідника або спорідненого виразу властивому мові перекладу. Лакуни є абсолютно різні, тому до деяких можна обрати відповідник, а до інших доводиться шукати інші шляхи інтерпретації, адже це залежить від характеру лакуни, стилістичних та культурних особливостей та вкладеному значенні в мові оригіналу (Прохоров & Кузьменко, 2011).

Якщо розглядати відтворення реалій, то тут варто зазначити, що це залежить від типу реалії, а саме від її культурних особливостей, важливості у

обраному контексті, приналежності до певних понять, традицій, звичаїв. Аналізуючи всі ці пункти варто брати до уваги місце, яке займає реалія у текстовому фрагменті, наскільки яскраво вона виражена та що трапиться, якщо цю реалію вилучити, чи зміниться зміст, чи це не вплине на загальну картину речення.

Серед дослідників які займалися зіставленням протилежних мов та намагалися віднайти шляхи для коректного та вдалого перекладу лакун та безеквівалентної лексики можна відзначити: Р. П. Зорівчак, В. І. Карабан, С. Швачко, Т. Анохіна.

На сьогодні, існує багато способів перекладу лексичних одиниць у перекладознавстві, особливо, якщо йдеться мова про слова та вирази, до яких не завжди можна підібрати доцільний відповідник. Таким чином лінгвісти визначають перекладацькі техніки та стратегії, які полегшують процес інтерпретації лексичних одиниць однієї мови на іншу.

Серед дослідників, які займалися проблемою елімінації лакун варто виділити Р. Зорівчак, В. Карабан, М. Кочерган, О. Ребрій, О. Лотоцька.

Карабан В. (2004) виділяв такі методи перекладу як: траскодування, калькування, описовий переклад (с. 161).

Також дослідник акцентує увагу на тому, що вибір перекладацької стратегії залежить від перекладача, адже його головним завданням є інтерпретувати текст таким чином, що будуть збережені всі культурні компоненти та відображені таким чином, що стають зрозумілими для носіїв іншої мови (Карабан, 2004, с. 166).

Серед основних стратегій для перекладу лакун, які зустрічалися у романі були: траскодування, описовий переклад, використання аналогу, калькування, генералізація, комбінований спосіб перекладу.

Стратегії перекладу допомагають здійснити вибір на користь певного способу елімінування лакун та виразів. В процесі перекладу таких понять відбуваються наступні дії: форма перекладеного елемента залишається незмінною; лакунарна одиниця забирається з контексту; відбувається інтерпретація шляхом

використання аналогу, різноманітних замінів, пояснень, описового перекладу (Анохіна, 2019, с. 145).

На думку І. Корунця (2008), перекладацькі трансформації дозволяють перекладачеві інтерпретувати лексичні елементи з однієї мови на іншу, таким чином виконати перехід з однієї мови на іншу, що в результаті надає адекватний й відповідний переклад (с. 210).

Транскодування — це лексична трансформація, яка полягає у відтворенні іншомовного слова використовуючи абетку мови перекладу та зберігаючи фонетичне звучання, зовнішню складову й оригінальний зміст тексту (Korunets, 2001).

Цей вид лексичної трансформації є основним інструментом перекладу термінів, які відносяться до власних назв, зокрема: імен та прізвищ, географічних об'єктів, назв організацій, компаній, установ, назв брендів та торгових марок; назв населених пунктів, назв історичних подій та держав.

Транскрибування — це тип трансформації, що полягає у передачі фонематичної складової мови оригіналу на мову перекладу, а не орфографічної форми. Найчастіше транскрибування використовують, щоб передати звучання елементу, полегшити процес комунікації з представниками різних культур, зберегти культурну ідентичність та адаптувати нові поняття у мову (Chandler, 2002).

Таким чином, для перекладу іноземних термінів зручніше використовувати транскрибування.

Транслітерація — це тип трансформації, що відтворює зовнішню складову слова, проте не фонетичну. Використання літер для перекладу термінів інколи може спотворити значення слова, або не до кінця передати його значення.

Змішане транскодування використовують у випадках, коли для перекладу певних лексичних одиниць використовують поєднання двох трансформацій — транслітерацію та транскрибування.

Адаптивне транскодування здійснюється тоді, коли відбувається адаптація мови перекладу на фонетичному та граматичному рівнях мови.

Метод використання аналогу вважається найкращим методом відтворення лакун, адже він не тільки здійснює адаптацію тексту, а й зберігає культурний концепт за зміст, який закладений у поняття. В такому випадку головне перекладачу не прогадати та вибрати аналог, що буде відповідати характеристикам іншої мови й відтворювати стиль, тон, зберігаючи природність та автентичність.

Описовий переклад – це спосіб перекладу, який переклад використовується, за умови, коли неможливо передати значення терміну та потрібна додаткова інформація, щоб пояснити його (Alves, 1988).

Генералізація – це прийом перекладу, який застосовують, коли значення одиниць однієї мови частково збігають з значенням іншої мови і таким чином відбувається заміна на поняття, яке є більш широким та узагальненим.

Комбінований переклад є ефективним методом перекладу. Він дозволяє зберегти зовнішню складову терміну, але й для ясності сприйняття, надається роз'яснення. Цей тип перекладу лакун дозволяє максимально точно передати їхню семантику та смислове наповнення. У процесі використання транскодування разом з описовим перекладом, поясненням, тлумаченням зберігається автентичність слів та термінів, а також надається необхідний контекст.

Калькування застосовується як стратегія, яке запозичує певні елементи й відтворює їх за допомогою буквального перекладу, що має на меті зберегти автентичність та структуру.

Дуже часто трапляється так, що перекладач застосовує транслітерацію, чи транскрипцію до певного елементу речення, адже хоче зберегти його автентичність, а саме оригінальне звучання і форму, тому надає примітки внизу сторінки, які надають додатковий контекст і таким чином не нагромаджують речення поясненнями, а лаконічно роблять це внизу, де це можна чітко прослідкувати. Такий коментар від перекладача надає контекст та слугує як пізнавальний та навчальний етап для читача.

За словами О. Бурдейної (2007), різноманітні стійкі вирази, слова, словосполучення можна відносити до лакун та вважати їх лакунарними.

Безліч чинників впливають на лексику, зокрема і екстралінгвістичні, проте вони маю вплив не лише на неї, а й на стійкі словосполучення (Котеленець, 2011, с. 237).

Щодо перекладу стійких виразів можна виділити наступні стратегії, які дозволяють інтерпретувати зміст та досягнути адекватності й еквівалентності.

Переклад стійких виразів за допомогою еквіваленту дозволяє передати зміст виразу, передає його емоційне забарвлення й відповідає структурі та зовнішнім характеристикам виразу. Саме такий спосіб перекладу вважають найточнішим, адже він виражає не лише значення певного виразу, а й зберігає його структуру і форму (Brosck, 1978).

Крім того стійкі вирази можуть передаватися за допомогою аналогів, що мають трішки іншу структуру, проте передають концепт та загальне значення виразу.

Цілісне перетворення є також одним з способів перекладу стійких виразів таким чином відбувається процес адаптації лексичних одиниць однієї мови на іншу зберігаючи їхнє значення та емоційне забарвлення. Також тут варто враховувати культурні особливості, адже стійкі вирази мають фіксовану структуру.

Описовий переклад застосовується у тому випадку, коли вираз несе у собі певні характеристики, що важко інтерпретуються та вимагають використання додаткових елементів. За допомогою описового перекладу можна передати будь які вирази та словосполучення, що передають національний колорит, екзотичність виразу способом пояснення того чи іншого явища. Проте, на противагу його ефективності, він дещо перенавантажує текст, тому варто використовувати таку стратегію лише за нагальної потреби (Бондар, 2014).

Проте за умови використання описового перекладу варто дотримуватися таких вимог як:

- опис виразу чи іншого поняття має повністю відповідати змісту та культурним особливостям;
- не перенавантажувати текст надмірними описами;

- структуровано та чітко здійснити опис, який буде легким для сприйняття.

Коли стійкий вираз є надто складним для переклад та не вдається вибрати правильну стратегію для його перекладу, використовують пояснення, що з одного боку порушують структуру речення адже нагромаджують його додатковими деталями, проте надають чітке роз'яснення виразу.

Калькування не так часто можна зустріти під час перекладу стійких виразів, адже вони передають замінюють слова однієї мови іншою, що не несе ніякої користі, адже таким чином не розкривається поняття. На думку Ньюмарка (2003), прямий переклад є основою всіх основ, як і з комунікативної так і з семантичної точки зору і він працює лише тоді коли не виходить за рівень слова, в іншому випадку проблема перекладу залишається (с. 70).

Різноманітні заміни застосовуються для перекладу стійких виразів, що передають його зміст у певних випадках, проте унеможливають відтворення значення виразу. До них можна віднести генералізацію, конкретизацію, модуляцію, адаптацію та компенсацію.

Кожний текстовий елемент є світовою цінністю й відображає певні характеристики, тому перекладачеві варто використовувати лише ті трансформації, що не впливають на зміст, проте в окремих випадках все ж таки застосовувати для досягнення адекватності перекладу.

Висновки до Розділу 1

Лакуна – це лексична одиниця, сталий вираз, словосполучення, що не має відповідника у мові перекладу або наявний наближений переклад, який частково передає семантичне значення. Лакуни утворилися через ряд умов, які сформувалися у тій чи іншій культурі та саме вони зробили цей термін унікальним спираючись на всі аспекти життя певної нації, зокрема історії, мистецтво, побут, суспільство та традиції народу.

У першому розділі було розглянуто поняття лакуна, стійкий вираз, причини виникнення лакунарності та важливість дослідження лакун та їх роль у повсякденному вжитку.

Лакуни виявляються у процесі міжкультурної комунікації та обміні інформацією між носієм мови та реципієнтом. Шляхом порівняння двох мов та пошуку шляхів інтерпретації лакун, виявляються розбіжності мовних картин світу, вивчається їхня культурна спадщина народу та його еволюція. Зважаючи на твердження дослідників, лакуна – це «прогалина», «безеквівалентна лексика», «порожнина», «фонова лексика», «пробіл», «біла пляма» та інші.

Крім того, було проаналізовано класифікації лакун багатьма дослідниками та було виділені наступні лакуни: предметні, міжмовні, внутрішньомовні, родові, видові, мотивовані, немотивовані, номінативні, стилістичні, абсолютні, відносні, граматичні та лексико-семантичні. За класифікацією О.Селіванової було виявлено системні лакуни (фонетичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні) та функціональні (культурологічні, діяльно-комунікативні, лакуни культурного простору. До лакун також відносять власні назви, слова-реалії та слова-символи.

Деякі стійкі вирази можуть також бути лакунарними, адже вони несуть в собі культурний концепт та підґрунтя; мають унікальну структуру, яка не характерна іншим мовам; використовуються обмеженими групами людей, чим і ускладнюють сприйняття для інших.

Переклад лакун та стійких виразів є важливим процес у міжкультурній комунікації і завдання перекладача полегшити цей процес зберігаючи всі культурні елементи, адаптуючи текст під цільову аудиторію та використовуючи відповідні перекладацькі стратегії.

Для перекладу лакун варто виділити наступні перекладацькі методи, а саме: транслітерація, транскрипція, описовий спосіб перекладу, генералізація, спосіб використання аналогу, калькування, перекладацький коментар та переклад лакун комбінованим способом перекладу.

Щодо перекладу стійких виразів, тут варто відзначити: спосіб використання еквіваленту та аналогу, описовий спосіб, калькування(прямий переклад), пояснення, різноманітні заміни та адаптація.

Підсумовуючи, варто зазначити, що дослідження лакун й лакунарних виразів вимагає постійних досліджень, адже мова – це ключовий елемент будь якої нації, що розвивається, певні терміни виходять з ужитку, певні відкривають нові горизонти, а отже і з'являються нові терміни, що потребують елімінування.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН

2.1. Специфіка та труднощі виявлення лакун в текстах оригіналу та перекладу

Для аналізу виявлення лакунарних одиниць та стійких виразів ми використовували твір американської письменниці Фенні Флег “Fried Green Tomatoes At The Whistle Stop Café” та його переклад «Смажені зелені помідори у кафе «Зупинка»», який здійснила перекладачка Дар'я Петрушенко. Методом зіставного аналізу та методом суцільної вибірки було обрано 100 прикладів з роману (21 стійких виразів та 79 реалій), які демонстрували унікальні поняття, що належали до певної культури, часового періоду, історичних чинників та які створювали ряд труднощів у процесі інтерпретації тексту.

Для виявлення реалій та стійких виразів було застосовано контрастивний аналіз, адже він вважається найбільш достовірним та надійним способом, що в процесі зіставлення двох мов (текстів) дозволяє проаналізувати, дослідити та виявити лакунарні одиниці. Для виявлення реалій було застосовано електронну версію твору українською мовою та паперову версію англійською мовою.

З основних покрокових інструкцій, що ми використовували у процесі були: визначення значення та смислового навантаження лексичної одиниці у тексті оригіналу; пояснення значення певного елемента та його інтерпретація, опис у співвідношенні до джерельного тексту. Таким чином нам вдалося виявити ті одиниці, які вважаються новими та незрозумілими й ті, що мають відносні аналоги, що дозволяють зберегти структуру та зовнішню складову й ті, що виявилися неперекладними.

Основними проблемами у процесі виявлення реалій та стійких виразів були:

- відсутність лексичних відповідностей під час початкового аналізу оригінального тексту;
- (48) “*Funny how a little knockabout like that brought so many people together.*” (FGTWSC) Авторка для опису невеличкого місця, де люди приходять щось з'їсти або провести весело час використала термін

knockabout. Першочергово *knockabout* – це театральна вистава, що змушує людей «вмирати від сміху» та поводитися дещо у чудернацькій манері. Можливо це певний сленг або авторська інтерпретація терміну для позначення місця, де відбуваються збори, що несуть у собі веселощі та радісну атмосферу.

- (65) “*And he began to dance and strut and sing out his sermon to the rafters...*” (FGTWSC) В даному контексті авторка використала *rafters*, щоб позначити місце, де сидять глядачі або слухачі й насолоджуються виставою. Проте першочергове значення – це архітектурна споруда. В такому випадку досить важко підібрати термін, що відображав такий культурний концепт. Таким чином паралельне дослідження текстів посприяло процесу виявлення лакун, що передавалися різними способами.
- виявлення стійких виразів та словосполучень, які не є типовими не мають приблизних відповідників й ускладнюють розуміння. Наприклад:
 - (81) “*It wasn't nothing more than a little pine-knot affair.*” (FGTWSC) *Pine-knot affair* – це вираз, що авторка використала для применшення значущості якоїсь події, ідеї чи ситуації повністю знецінюючи її, адже це не несе ніякої користі. Вкрай важко підібрати правильне позначення цього виразу, адже концепт закладений у даному прикладі викликає непорозуміння і вимагає детального дослідження.
- відсутність електронної версії оригінального тексту, що в свою чергу трішки ускладнювало процес виявлення лакунарних одиниць, адже потрібно було працювати водночас з різними версіями текстів – паперовим та електронним;
- класифікація лакунарних одиниць за концептами, адже деякі з них були пов'язані з приналежністю до культурних особливостей, що були зрозумілі як «поверхневе поняття», проте втрачали внутрішній й глибинний зміст.

2.2. Виявлення та аналіз стійких виразів у творі Фенні Флег

Невелику частину тексту у романі займали стійкі вирази, які несли у собі унікальний характер та мали на меті надати тексту емоційної забарвленості, метафоричності й певного розмаїття. Більшість цих виразів мають культурне підґрунтя, яке сформувалося в американському суспільстві та носить певні поняття та викликає асоціації.

У творі присутні вирази, що містять у складі валюту, яка характерна для певної країни та часового проміжку. Ці вирази демонструють економічні реалії, які типовими для англосовітських країн, а саме США та є невідомими для іншого мовного середовища – реципієнта українського тексту.

(87) “*Course, he never made a dime at it ... treated everybody in town free.*” (FGTWSC)

Поданий вираз означає заробити невелику суму грошей, адже *dime* – це грошова одиниця США, що вартує 10 центів. Таким чином підкреслюється розчарування щодо невдалого заробітку.

(100) “*I wouldn’t give you a plugged nickel for anything boiled, would you?*” (FGTWSC)

Give you a plugged nickel використовується у цьому реченні, щоб описати, що щось немає жодної цінності та не вартує і найменших коштів. Цей вираз пов’язаний з монетами США, які за певних причин були пошкоджені й втрачали свою вартість. Таким чином і утворився даний вираз.

(99) “*...and we all put in our two cents’ worth to make her feel better and to get her to shut up.*” (FGTWSC)

Put in our two cents даний вираз часто використовується, коли людина хоче висловити свою думку щодо певної ситуації, навіть якщо її коментар був незначним.

Крім того, слід виділити вирази, які вважаються регіональними та мають загально американський концепт і культурні особливості.

(85) “*She could twist him around her little finger like he was the red on a barber pole.*” (FGTWSC)

He was the red on a barber pole в даному реченні використовується, щоб описати, що щось було вкрай легко виконати й без докладання особливих зусиль. У більш широкому контексті це описує перукарську жердину (перукарень США), яка сигналізувала про те, що перукарня вже відкрита й цю жердину було легко обкрутити.

(92) “*It’s as cold as blitzen out there.*” (FGTWSC)

В даному контексті цей розмовний вираз використовується, щоб описати суворі умови зими та наголосити увагу на цьому. Цей вираз не є надто популярним та його вживають здебільшого люди похилого віку й вкрай рідко.

(82) “*Sipsey would have Big George’s hide if he talked as smart aleck as some of them do.*” (FGTWSC)

Наступний вираз *he talked as smart aleck* є приналежністю до американської культури та позначає зарозумілу людину, яка намагається поставити себе вище за інших, зазвичай у надокучливій манері й намагається здаватися найрозумнішою та найкмітливішою.

(86) “*Idgie opened the place at daybreak and didn’t close the place until, as she said, ‘the last dog was hung.*” (FGTWSC)

Стійкий вираз *until the last dog id hung up* не є надто поширеним та зустрічається зокрема в регіональних діалектах та позначає процес, коли «всі справи завершені до кінця». Авторка використала його, щоб описати рішучість героїв працювати й залишатися на місці допоки не піде останній гість, незалежно від того, коли це трапиться.

(83) “*She took a bath, got dressed, applied a little Dixie Peach hair oil, leaned into the mirror to apply a triple coat of tangerine-orange rouge and lipstick to match, and headed out the door and over to Birmingham, on the rove.*” (FGTWSC)

On the rove – це вираз, що використовується, щоб описати процес або людину, постійно десь перебуває, прогулюється без мети, тиняється та шукає нові пригоди й нові місця по всьому світу або просто веде кочовий спосіб життя. Взагалі *rove* це діалектна назва для дієслова *wander*, що надає йому унікальності.

(84) “*Oh, he’d get the wanderlust every once in a while.*” (FGTWSC)

Get the wanderlust вважається сленговим виразом, яке було запозичене з німецької мови та використовувалося, щоб описати стрімке і сильне бажання людини відвідувати нові й цікаві місця.

(94) “*I hear through the grapevine that Railroad Bill.*” (FGTWSC)

В цьому фрагменті вираз *hear through the grapevine* позначає процес, коли людина, яка отримала якусь інформацію не є першоджерелом, а лише медіатор. Тобто відбувається ланцюговий обмін інформацією. Цей вираз пішов ще з часів громадянської війни в США, коли секретну інформацію передавали через «засекречений телеграф», який мав назву “grapevine”.

(95) “*Now, movie stars were having children out of wedlock by the carload.*” (FGTWSC)

Вираз *by the cardload* використовується, щоб описати, що щось відбувається у великих кількостях та дуже масштабно. Цей вираз належить до американської культури, адже раніше *carload* асоціювалося з залізничними перевезеннями у США, що транспортували великі обсяги продукції, що і передувало виникненню цього виразу.

(93) “*It’s that time of the year again, and my other half is chomping at the bit to get out with the gang and hunt.*” (FGTWSC)

Chomping at the bit описує стан, коли є велике бажання зробити щось негайно, що немає сил терпіти. Цей вираз пішов з кінного спорту, коли коні вже не мають терпіння чекати, щоб розпочати перегони.

З поміж таких стійких виразів варто відзначити вирази, що використовувала авторка задля емоційного забарвлення, підкреслення почуттів та неочікуваних моментів.

(96) “*Everybody used to say that Essie Rue looked like she had just stepped out of a bandbox.*” (FGTWSC)

Даний вираз використовується для опису людини, яка виглядає дуже охайно та стильно, начебто з глянцевого журналу. Він відноситься до американської культури, адже колись “bandbox” використовували для зберігання чи транспортування дорогих та вишуканих предметів одягу.

(88) “*You just couldn’t help yourself, she was just one of those sweet-to-the-bone girls, and the more you knew her, the prettier she got.*” (FGTWSC)

Варто зазначити, що вираз *sweet-to-the-bone girls* описує героїнь, що володіють неймовірною красою та ніжністю, що й саме мала на меті авторка, використовуючи цей вислів.

(80) “*Evelyn, who had never been hugged by a black man in her life, was caught off guard.*” (FGTWSC)

Caught off guard у поданому реченні використовується, щоб описати ситуацію, яка трапилася раптово та яку ніхто не очікував.

(89) “*I’m sorry about spilling my food in there, ma’am, but to tell you the honest to God truth ... well ...*” (FGTWSC)

Для вираження щирості почуттів та відвертого каяття вираз *to tell you the honest to God truth* доцільно описує дану ситуацію.

Виявлено вирази в яких зображуються реалії, що відображають тваринний світ, а саме птахи та комахи для емоційного забарвлення.

(91) “*Happy as a lark.*” (FGTWSC)

Авторка використала цей розмовний вираз, щоб описати окрилені почуття героїні, яка немов «перебуває на сьомому небі від щастя».

(97) “*... said Mrs. Adcock was as crazy as a betsy bug and not to pay attention to her.*” (FGTWSC)

As crazy as a betsy bug використовується для відображення особи, що поводить ся божевільно та без обґрунтованих причин. Цей вираз теж належить до американської культури, адже *betsy bug* це комаха, що мешкає на півдні Америки й таким чином використовують це порівняння.

Також зображено вирази, які виражають негативний контекст.

(90) “*And besides, the judge’s daughter had just died a couple of weeks ago, old before her time and living a dog’s life on the outskirts of town.*” (FGTWSC)

Living a dog’s life у даному фрагменті означає життя в поганих та неприємних умовах, яке довелося пізнати героїні твору, що не несе ніякого

позитивного контексту та не свідчить про хороші умови проживання. Сам вираз тлумачиться як: прожити життя робочої собаки, що не бачила ніякої радості.

(98) “*Deader than a doornail.*” (FGTWSC).

У запропонованому реченні вислів *deader than a doornail*, «не живий, мертвий», використовується, щоб наголосити на невідворотності та завершенні певного виду діяльності. Адже колись, *doornail* позначав цвях, що забився в двері і врізався з іншої сторони, внаслідок чого його неможна було дістати, адже він вже не був придатним до використання та це було його останнє використання. Таким чином звідси і пішла фраза, яка позначає кінець всіх кінців. На додачу, цей вираз також можна зустріти у творах Шекспіра та Діккенса.

2.3. Тематичні групи лакун

Перш за все, варто зазначити, що за словами М. П. Кочерган (1999), лакуни – це певні елементи, які важко тлумачяться та відсутні у мові перекладу, вважаються новими та незрозумілими, що виявляється у процесі зіставлення двох мов (с. 42).

У тексті було проаналізовано здебільшого реалії, що відображають сферу побуту та обслуговування, працю, духовну культуру та мистецтво, суспільно-політичну сферу.

Зорівчак (1989) розглядає реалії, як певні елементи та явища, що властиві іншій культурі та несуть певний культурний контекст, який в силу певних чинників не є відомий реципієнтам іншої нації через нестачу знань й розуміння глибини іншої мови (с. 52).

Крім того лінгвісти вважають, що реалії є одним з найскладніших елементів в мові над якими здійснюється переклад, адже вони створюють ряд труднощів, які вимагають розуміння особливостей іншого народу, тому перекладачам варто докласти максимальних зусиль аби передати ці явища.

В процесі аналізу та виявлення реалій нам вдалося розподілити їх на: реалії, що відносяться до сфери побуту; реалії, що відносяться до сфери музики та мистецтва; реалії, що позначають етнічні поняття; реалії, що відображають валюту та одиниці виміру; реалії, що описують найменування представників

угруповань та окремих осіб; реалії, що відображають сферу послуг та праці; суспільно-політичні реалії.

Наступні приклади було розподілено на групи відповідно до сфери їх вживання.

Найменування громадських установ, магазинів, компаній, кафе тощо.

(1) “*On the way down he’d seen the name of the cafe written on the walls of several boxcars, so when he saw the sign WHISTLE STOP, ALABAMA, he jumped off.*” (FGTWSC)

WHISTLE STOP, ALABAMA позначає вигадану назву кафе у штаті Алабама США. Назва цього кафе є головною назвою твору та згадується впродовж усього сюжету.

(76) “*They both opened their eyes with a jolt and stared right into the face of Mr. Seymore Pinto, still warm from The Big Yellow Momma.*” (FGTWSC)

The Big Yellow Momma – це заклад харчування, який знову ж таки є вигаданою назвою у творі.

(17) “*Opal was finishing up her last customer, Mrs. Vesta Adcock, who was going to an L & N banquet in Birmingham that night.*” (FGTWSC)

An L & N позначає компанію, що займається організацією бенкетів та різноманітних світських заходів.

(68) “*One block away was Magnolia Point, where he could hang out in front of stores and visit with other husbands of domestics.*” (FGTWSC)

Magnolia Point – це назва торговельного центру, що неодноразово згадувався у творі.

(43) “*They had a barbecue joint out there, as I remember.*” (FGTWSC).

Joint – це неформальна назва для позначення невеликого закладу з затишною атмосферою. Зазвичай його називають забігайлівка, де подають недорогу їжу та напої.

(44) “*He was standing in front of the Masonic Temple Drugstore, jingling change in his pockets.*” (FGTWSC)

Drugstore — це термін, що позначає аптеку в США, проте він наділений більш обширним значенням в порівнянні з українською назвою, адже там продають не лише лікарські препарати, а й косметику, товари для дому, продукти харчування, канцелярія та різні інші речі.

Поняття, що відображають побут (одяг, взуття, аксесуари).

(51) “...and at the moment, he was walking down 8th Avenue North, dressed in a purple sharkskin suit, wearing a fifty-dollar pair of limegreen brogans, his hair freshly straightened and pomaded down like black ice.” (FGTWSC)

Brogans – це черевики з шнурівкою або напів черевики, які характеризувалися своєю міцністю та були виготовлена в Ірландії від чого й походить назва терміну.

(50) “He had about pulled his own britches off, digging so hard for a dime.” (FGTWSC)

Britches вважається неформальним та діалектним варіантом для позначення елемента одягу, «штанив», але які мають інший зовнішній вигляд та неповністю закривають ноги. Таким чином це слово викликає специфічні відтінки та асоціації особливо у південній частині США.

(61) “...and Ship 'n Shore blouses with circle pins for girls set...” (FGTWSC)

Ship 'n Shore blouses – це блузки, які виробляв бренд жіночого одягу на початку у середині 20-го століття й характеризувався елементами морського стилю.

(60) “...brown derbies and coats with collars puffed with purple, maroon, and green fur, midnight-colored women to kiss you good night...” (FGTWSC)

Derbies – це капелюх, що вироблявся в Британії у 19 столітті та характеризувався плоским верхом та короткими крисами.

(52) “Why, I'd recognize those size-fourteen clodhoppers you got on anywhere.” (FGTWSC)

Clodhoppers позначають важке взуття з товстою підошвою. Проте, якщо звернутися за допомогою до словника, то “*clodhopper*” – це людина, що

пересувається незграбно та дуже повільно. Покладаючись на це поняття стає зрозуміло, чому це відбувається саме так.

(32) *“I came home the other afternoon looking so smart in my new snood that I got over at Opal’s beauty shop.”* (FGTWSC)

Поняття *snood* використовують у сфери краси та позначає воно невеликий мішечок, куди ховають волосся та виглядає цікавим аксесуаром. Він був дуже популярний де у 1930-40-х роках.

Поняття, що відображають побут (їжа).

(59) *“And her dumplings were so light they would float in the air and you’d have to catch ’em to eat ’em.”* (FGTWSC)

(31) *“Even at eleven, they say she could make the most delicious biscuits and gravy, cobbler, fried chicken, turnip greens, and black-eyed peas.”* (FGTWSC).

Cobbler – це термін, що позначає традиційну страву, зокрема на півдні Америки та позначає десерт, що складається з фруктової або іншої солоної начинки та покривається рідким тістом. Саме ця страва є широко популярною в американській та британській кухнях.

(20) *“If there is anybody that has not been there yet, Idgie says that the breakfast hours are from 5:30–7:30, and you can get eggs, grits, biscuits, bacon, sausage, ham and red-eye gravy, and coffee for 25¢.”* (FGTWSC)

Red-eye gravy – це термін, що позначає традиційну складову до страви з шинки, а саме соус, який притаманний для південної кухні США. Цей соус складається з підсмаженої на сковороді ароматної шинки з спеціями в поєднання з чорною кавою. Найчастіше її подіють разом з м'ясними стравами, цільнозерновою крупою та виробами з тіста.

(29) *“Evelyn opened her purse and gave Mrs. Threadgoode one of the pimiento-cheese sandwiches she had wrapped in wax paper, and brought from home.”* (FGTWSC)

The pimiento-cheese відноситься зокрема до їжі та різноманітних традиційних страв. *“Pimiento-cheese”*, «сир пім'єнто» – це сирна намазка, що у склад якої входить майонез, перець та спеції, що роблять її надзвичайно гострою.

(72) “*Turkey Buzzard Pie Ala Mode.*” (FGTWSC)

A la mode – це термін, що позначає подачу десерту з кулькою морозива як доповнення до страви.

у неформальному спілкуванні та позначає їжу та різні їстівні продукти.

(16) “*She looked at her taco.*” (FGTWSC)

Taco – це традиційна мексиканська страва, що нагадує сендвіч та складається з різного роду начинки.

(3) “*I used to love Tootsie Rolls, but, you know, those things can pull your teeth out if you’re not careful—a Bit-O-Honey will do the same thing!*” (FGTWSC)

Tootsie Rolls та *Bit-O-Honey* зображують популярні назви цукерок у США. *Tootsie Rolls* виготовлялися з шоколадної карамельної маси й були найпершими цукерками, що були випущені в упаковці. *Bit-O-Honey* містить у складі горіхи, карамель та мед.

Поняття, що відображають побут (меблі, житло, обладнання).

(5) “*And they started running, just like the hundred and twenty-two other residents of that particular Hooverville that night.*” (FGTWSC)

У наведеному фрагменті можна спостерігати таку назву як *Hooverville*. Це поселення, що будувалися колись з різного матеріалу, такого як метал, деревина й картону в період Великої Депресії в США, проте згодом, коли ситуація в країні нормалізувалася, ці поселення зникли.

(38) “*At the counter they had potato chips and pig skins on a rack, combs and chewin’ tobacco, fishing lures and little corncob pipes.*” (FGTWSC)

Corncob pipes – це люльки для куріння виготовлені з качанів кукурудзи та особливо є популярними у США.

(41) “*The Silver Crescent even had little tiny Venetian blinds for each window.*” (FGTWSC)

Venetian blinds – це тип жалюзі, що був популяризований у Венеції та складається з горизонтальних смужок та виготовляється з різних матеріалів.

(55) “*Artis found the neighborhood extremely pleasant.*” (FGTWSC)

Neighborhood — цей термін використовують для опису місцевості, де люди проживають поруч один з одним у житловій зоні та формують громаду. В порівнянні з українською мовою, це поняття є трішки різне та має свої особливості.

(28) “*He went around the back and knocked on the screen door.*” (FGTWSC)

The screen door – це тип дверей, що складаються з двох частин, які розходяться у протилежні боки для того щоб пропускати повітря та захищати дім від комах. Можливі версії перекладу: «екран», «двері-сітка», «ширма», «двері з москітною сіткою».

(34) “*The old trellis, leaning on the back of the house, was entirely covered with thousands of little pink sweetheart roses, blooming like they had no idea that the people inside had left long ago.*” (FGTWSC)

Trellis – це термін, що використовується для позначення невеликої конструкції з дерева чи металу, яка використовується для підтримки садових рослин, щоб вони могли опиратися на неї.

(26) “*The bathroom was big and had a light bulb hanging down from the ceiling, and when he pulled it he saw that there was a big stand-up clawfoot tub over in the corner, with a black rubber stopper on a chain.*” (FGTWSC)

Clawfoot tub позначає особливості зовнішнього інтер'єру ванної, що має чудернацький вигляд, а саме «у формі пазурів».

Поняття, що належать до сфери побуту (транспорт).

(78) “*On Saturdays, when Evelyn Couch went shopping, she always drove Ed’s big Ford LTD.*” (FGTWSC)

Ford LTD – це марка автомобіля, що вироблялася у 1960-х роках, здебільшого в американському оточенні за комфорт та доступність.

(18) “*Cleo and Julian and two of their friends, Wilbur Weems and Billy Limeway, were in the Model T.*” (FGTWSC)

The Model T – це назва автомобіля, що вироблявся на початку 90-х років в Америці та “посадив Америку на ноги”.

(14) “*Sipsey said since he came off the train, she would just call him George Pullman Peavey, after the man that invented the pullman car.*” (FGTWSC)

Pullman car – це великий залізничний спальний вагон, що було створено у США на початку 90-х на честь засновника компанії Джона Пульмана для пасажирських перевезень.

У творі згадуються поняття, що варто віднести до сфери освіти, сфери обслуговування, сфери духовного мистецтва, а саме поняття, що відображають музику і танці, пісні, фольклор, звичаї та традиції, освітні поняття, музичні інструменти, релігію.

Поняття, що мають відношення до сфери освіти.

(53) “*She and her girl friends smoked one Kent cigarette at their sorority meetings, and at a pajama party they maybe had a beer, but that was it.*” (FGTWSC)

Sorority meeting – це збори, переважно в яких беруть участь дівчата та проводяться вони у коледжах та університетах США.

(36) “*This B-average student is also on the first string baseball and basketball team.*” (FGTWSC)

У поданому фрагменті *B-average student* позначає позначає учня/студента, який показує добрі результати у навчанні. Система оцінювання в США трішки відрізняється від української і характеризується використанням «букв», що позначають успіхи в процесі навчання. А – «відмінно», В – «добре», С – «задовільно», F – «незадовільно». На українську мову це можна перекласти як «учень, що показує хороші результати» або «учень з хорошою успішністю».

Поняття, що відносяться до сфери праці (професії).

(33) “*They used to dress him up like a bellboy, sold Phillip Morris cigarettes.*” (FGTWSC)

Bellboy – це термін, що позначає людину в обов'язки якої входить носити багаж, відкривати двері, зустрічати гостей в готелі.

(35) “*Since then, he has been cook, freight trucker, station porter, dining car waiter, parlor car porter, and was promoted to pullman porter in 1935.*” (FGTWSC)

Pullman porter позначає професію, що пов'язана з залізничним сполучення. Це провідник у великому спальному вагоні.

Поняття, що відносяться до сфери обслуговування (краси).

(56) “*Two weeks after Ruth Jamison left to go home and get married, Idgie drove into Valdosta and parked on the main street, in front of the newspaper office, next to the barbershop.*” (FGTWSC)

Зображений термін вже певний час панує в нашій сфері краси, а й особливо зображує перукарню виключно для осіб чоловічої статі. Проте єдиного слова, що відповідало б цій назві немає у українській культурі, тому перекладають часто як «чоловіча перукарня».

(15) “*Opal said the prices would still be the same: shampoo and set for 50¢, and a permanent for \$1.50.*” (FGTWSC)

Permanent – це салонна процедура, яка змінює структуру волосся перетворюючи його в охайні завитки за допомогою бігудів або інший стайлінгових засобів.

Поняття, що мають відношення до духовної культури та мистецтва (релігія).

(79) “... and we had just had the best time at our BYO church picnic.” (FGTWSC)

Абревіатура *BYO* використовується для позначення церковної організації для баптистів, які зазвичай збираються, щоб провести різноманітні неформальні зустрічі.

(80) “...and Elmo Williams read a selection he found on this page of the little red Salvation Army songbook he always carried with him.” (FGTWSC)

Salvation Army — це християнська організація, що діяла з метою допомогти бідній частині населення та боротися з соціальною нерівністю. Спочатку вона функціонувала в Лондоні, але згодом також у США.

(68) “*The congregation swayed and responded with, “Yes sir, His will be done.”*” (FGTWSC)

Congregation – це люди, що дотримуються однієї віри та відвідують регулярно релігійні зібрання та обряди в одній церкві. Також їх називають парафіянами.

Поняття, що мають відношення до духовної культури та мистецтва (різного роду події, свята, активності).

(23) “*A hayride was sponsored by the Baptist church.*” (FGTWSC)

Взагалі, *hayride* позначає святкову подію, яка включає в себе катання на відкритому транспортному засобі, а зокрема возі з сіном та є традиційною американською та канадською особливістю в честь закриття сезону збору урожаю.

(22) “*The pageant The History of Whistle Stop that was presented over at the school was a reminder that the Indians who used to live around here were a brave and fierce-like people.*” (FGTWSC)

В наведеному фрагменті продемонстровано лакунарну одиницю *pageant*, що перекладається на українську мову як «показ живих картин». Тобто це не просто вистава, а процес який включає відображення минулих подій, різноманітні покази витворів мистецтва та ознайомлення з культурною спадщиною тої чи іншої культури.

(73) “*Stump Threadgoode, still a good-looking man at fifty-seven, was at his daughter Norma’s house for Thanksgiving dinner.*” (FGTWSC)

Thanksgiving відноситься до назв державних свят та позначає свято «Подяки», що святкується в жовтні та листопаді у США.

(23) “*I thought tramping would be fun.*” (FGTWSC)

У наведеному прикладі авторка використав поняття *tramping*, який позначає певного роду відпочинок, що здійснюється на далекі відстані по бездоріжжю, маючи з собою все необхідне обладнання, їжу, місце для сну та додаткові прилади.

(45) “*...only Bobby Lee had them filled with ink and had dropped one on some big city councilman’s wife when they were going into the hotel for some shindig.*” (FGTWSC)

Shindig – це сленговий вираз для відображення гучного, гламурного та масштабного святкування.

Поняття, що мають відношення до духовної культури та мистецтва (музика та танці).

(10) “*The pianist in “Creole” gets on a boogie-woogie kick that’s odd but effective.*” (FGTWSC)

Boogie-woogie є жанром танцю, що виник у США на початку 20-го століття та характерний швидкими рухами, ритмічною музикою й імпровізацією.

(30) “*Then, to make matters worse, Edward or Julian or one of the boys had carried the Victrola out in the yard and was winding away on it, playing ‘The Sheik of Araby’ while Buddy hootchy-kootchied all around the yard.*” (FGTWSC)

To hootchy-kootchy – це термін, що походить від назви танцю “hoochie soochie”. Це танець, що є досить провокативний та набув популярності в 20 столітті в США. Він відзначився яскравими та відкритими костюмами, запальними танцями та гучною музикою. Таким чином виникло дієслово *to hootchy-kootchy* – «пристрасно витанцьовувати».

(42) “*Then somebody played a sad hillbilly song about lost love...*” (FGTWSC)

Взагалі термін *hillbilly* є популярний серед американської спільноти та позначає окрему групу людей, що проживає переважно у сільській місцевості, зокрема в Аппалачах, та не володіє великими статками, має специфічну культуру та звичаї. Виходячи в цього позначення, його також використовують для позначення музики, яка була притаманна для цієї спільноти.

(9) “*...and the way he acted in church, still singing that old coon-shine, ragtime gospel music of his.*” (FGTWSC)

Ragtime — це стиль музики, що з’явився наприкінці 19-го століття в США та був характерний «рваними» мелодіями, різкими та яскравими ритмічними сполуками. Піаніно було основним музичним інструментом в цьому стилі та в загальному ця музика поклала початок розвитку джазу та поп-музики.

(46) “*...when Bessie Smith sang on somebody’s Victrola, “I ain’t got nobody,” everybody in Tin Top Alley felt sorry for her.*” (FGTWSC)

Victrola – це бренд грамофонів, що був популярний на початку 20-го століття і таким чином називали.

У творі згадуються реалії, що відображають етнічні об'єкти, а саме позначення осіб за їх місцем перебування й прізвиська.

Поняття, що відображають етнічні об'єкти (представники етнічних груп та прізвиська).

(63) “*Italians weren't wops or dagos, and there were no more kikes, Japs, chinks, or spics in polite conversation.*” (FGTWSC)

Для демонстрацій зневажливого, расистського ставлення й з метою образити певних осіб використовують поняття *dagos*, *kikes*, *Japs*, *chinks*, or *spics*, що позначають осіб з територій Іспанії, Португалії, Італії, Японії, Китаю та представників єврейської спільноти задля приниження їхнього походження.

(7) “*...and when Naughty Bird found out that he had moved in with an almost white, but not quite, high yellow octoroon in New Orleans, it just about killed her.*” (FGTWSC).

Octoroon позначає особу, яка має африканське/аборигенне коріння, а саме хтось з членів сім'ї був темношкірим. Зазвичай це поняття використовують у образливій манері.

(6) “*Nobody wants to eat in the same place that niggers come, it's not right and you just ought not be doin' it.*” (FGTWSC)

Niggers відноситься до позначення окремої групи людей, що характеризуються темним кольором шкіри, точніше афроамериканців. Ця назва вважається образливою та її навіть замінювали евфемізмом – слово на літеру «Н». Це слово зазвичай використовують під час зневажливого спілкування з особами такої групи та для позначення їх як «людей іншого сорту».

(12) “*The only white people they could get to work down there were the Cajuns, and they called them turpentine niggers.*” (FGTWSC)

Cajuns – це представники етнічної групи франкоканадців, що проживають переважно у штаті Луїзіана. Представники цієї групи мають унікальну культуру та традиції, які утворилися в результаті поєднання різних мов.

(40) “*I think he was half Indian, or maybe he was Eye-talian, but whatever he was, you wouldn’t want to meet up with him on a dark night, I can tell you that.*” (FGTWSC)

В даному контексті *Eye-talian* використовується, щоб принизити гідність людини, що має відношення до американсько-італійської культури та у зневажливому руслі зобразити осіб, які начебто живуть і лісах та на кукурудзяних полях.

(47) “*I will not have you acting like white trash.*” (FGTWSC)

White trash – таке позначення використовують для позначення білих американців, які за певних умов живуть у злиднях та вважаються «відходами суспільства».

Поняття, що відображають міри та гроші (грошових одиниць та одиниць вимірювання).

(19) “*Mine was a tiny little thing and she worked so hard, I tipped her fifty cents.*” (FGTWSC)

Cent – це термін, що відноситься до грошових одиниць та валютного фонду долара, євро чи іншої валюти й використовується для дрібних номіналів.

(67) “*You know, you could get five of them for a quarter.*” (FGTWSC)

Quarter – це американська монета номіналом 25 центів.

(57) “*His daddy left him about eight hundred acres of land about ten miles south of town, so he doesn’t come in much anymore.*” (FGTWSC)

Acres – це одиниця вимірювання земельних ділянок в США та позначає 0046,85 метрів квадратних.

(58) “*It was only two inches deep, but they rolled in it and made snowballs.*” (FGTWSC)

Inch – це одиниця вимірювання довжини в країнах Америки.

(21) “*My other half was out at the railroad yards, hanging out where they’ve been painting all the troop trains, and he fell into a 250-gallon vat of lacquer.*” (FGTWSC)

Galoon – це одиниця вимірювання рідини у англомовних країнах.

Поняття, що відображають позначення угруповань та осіб.

(25) “*She allowed rats to chew all slumlords to death, and sent food and birth control methods, for men as well as women, to the poor people of the world.*” (FGTWSC)

Slumlords – це термін, що позначає осіб, що здають житло в негідних умовах для проживання, зазвичай у злиднях та користуються своїм станом й крім того, беруть необґрунтовано високу плату за це. Таким чином авторка використала представлений термін, щоб наголосити на наглоті та зарозумілості зображених осіб.

(54) “*He is thought to be a transient.*” (FGTWSC)

Transient – це людина, яка не має постійного місця проживання, є «тимчасовим жителем» та подорожує з місця на місце.

(64) “*He had never been anything more than just a tomato-can vagabond, hobo, knight of the road, down-and-outer.*” (FGTWSC)

Vagabond позначає особу, яка немає постійного місця проживання та веде кочовий спосіб життя переїжджаючи з місця на місце. В минулому цей термін мав негативний контекст, проте в сучасному світі він позначає свободолюбиву людину, яка цінує незалежність.

(27) “*But then, I was always a tagalong sort of person.*” (FGTWSC)

Tagalong використовують, для позначення особи, яка весь час ходить слідом за іншими зазвичай без запрошення.

(49) “*Those hoboes had an honor system.*” (FGTWSC)

Варто зазначити, що в даному реченні *hobo* має схоже значення до терміну *vagabond*, проте позначає людину, яка переїжджає з місця на місце у пошуках кращого життя чи роботи, використовуючи здебільшого потяги. Цей термін був популярний під час Великою Депресії в Америці на початку 20-го століття. Хоча на відмінну від *vagabond* – *hoboes* працює за власної волі.

(8) “*She had gotten that from her daddy, Big Jack Bates, a part-time bootlegger who weighed in at about three hundred pounds and loved to have a good time.*” (FGTWSC)

Bootlegger – це особа, яка займається нелегальним та підпільним виробництвом, торгівлею та розповсюдженням спиртних напоїв у 1920 – 1930-х роках. У ті часи продаж алкоголю був заборонений, тому ці люди здійснювали такого роду діяльність, щоб поширити алкогольні напої серед населення.

(70) “*Graffiti offenders were to be dipped in a vat of indelible ink.*” (FGTWSC)

Graffiti offenders використовують, щоб описати людей, які здійснюють незаконні дії та правові правопорушення у вигляді вандалізму. А саме розмальовують різноманітні будівлі, транспорт, стіни тощо.

(13) “*Buddy was not a snob, but Leona was, and she nearly fainted at the table when she saw Eva.*” (FGTWSC)

Для позначення людини, що прагне належати до високого кола суспільства використовують позначення *snob*. Така людина характерна за свою пихатість та зарозумілість.

(62) “*To Evelyn Couch and her cronies in poundage...*” (FGTWSC)

Cronies – це неформальне найменування, що використовується для опису близьких друзів, які готові зробити все можливе аби допомогти у складних життєвих ситуаціях, навіть на шкоду іншим, проте часто такі особи є нечесні та від яких можна очікувати будь-чого.

Поняття, що відносяться до суспільно-політичного життя.

(11) “*It is not an Indian, said the coroner in Birmingham.*” (FGTWSC)

У зображеному прикладі авторка використала термін *coroner*, що позначає особу, яка займається розслідуванням смертей, яким немає логічного пояснення та намагається дійти істини.

(4) “*...minute he heard the sound of men running and shouting, he knew it was the Legion.*” (FGTWSC)

Legion – це політична організація, що діяла на початку 90-х в США та мала на меті допомогти ветеранам війни повернутися до буденного життя й надати підтримку їхнім сім'ям.

(2) “*Cleo said she stood right up to the Ku Klux Klan all by herself, and wouldn't let them stop her.*” (FGTWSC)

Ku Klux Klan — це терористична організація в США, яка виникла в другій половині 19 століття й активно чинила опір темношкірому населенню, вдаючись до різних видів дій.

(77) *“The groom, Mr. Frank Corley Bennett, was graduated from Valdosta High School, and later served four years in the military, where he received a wound and was awarded a Purple Heart.”* (FGTWSC)

Purple Heart – це нагорода, яку отримують військові в США, що зазнали поранень у бою або загинули.

Таким чином у творі було розглянуто лакуни та реалії, що належать до різних та сфер та позначають унікальні поняття.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі було розглянуто та описано специфіку й труднощі у виявленні реалій та стійких виразів.

Основними труднощами, які стоять на шляху виявлення реалій є відсутність відповідників на початковий етапах аналізу тексту, якщо ми говоримо про роботу з оригінальним текстом й виявлення/аналіз лексичних одиниць, що є складними для інтерпретації та стають перешкодою на шляху розуміння тексту та вимагають використання довідкових матеріалів для здійснення адекватної інтерпретації та тлумачення поняття.

Методом контрастивного аналізу та методом суцільної вибірки було обрано 100 прикладів, з яких 21 складала стійкі вирази та 79 – реалії. Для виявлення реалій та стійких виразів ми обрали твір американської письменниці Фенні Флег «Смажені зелені помідори у кафе «Зупинка»» й переклад якого здійснила українська перекладачка – Дар'я Петрушенко.

Метод суцільної вибірки дозволив нам: зрозуміти та проаналізувати приналежність понять до різноманітних сфер використання; розподілити їх за категоріями; проаналізувати їх частоту вживання, а саме нові вони, чи вже застарілі, чи вийшли з постійного вжитку; дослідити передумови, які стали

основними чинниками виникнення даних елементів; виявити відповідники чи їх відсутність.

Серед досліджених стійких виразів ми виділили сленгові поняття, застарілі вирази та вирази, що несуть унікальне значення. Визначили їх приналежність до американської культури та дослідили походження певних виразів.

Щодо класифікації реалій, їх можна розподілити на: реалії, що відносяться до сфери побуту (їжу, побутові заклади, транспорт, житло, меблі, обладнання); праці (назви професій), духовної культури та мистецтва (музика й танці, свята, звичаї, культурні виставки, фольклор); освіти; релігії; етнічні об'єкти (прізвиська та назви осіб за місцем проживання); міри та гроші (одиниці вимірювання та валюта) й суспільно-політичні реалії (політична діяльність й соціальні явища).

РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ СТІЙКИХ ВИРАЗІВ ТА ЛАКУН В ПРОЦЕСІ АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ

3.1. Особливості та методи перекладу лакун

Для перекладу лексичних одиниць ми використовували наступні методи: транслітерацію, транскрипцію, описовий метод, метод використання аналогу, генералізацію, калькування та комбінований метод перекладу.

(1) *“On the way down he’d seen the name of the cafe written on the walls of several boxcars, so when he saw the sign WHISTLE STOP, ALABAMA, he jumped off.”* (FGTWSC) – *«Дорогою йому на очі кілька разів натрапила реклама цього кафе, намальована на стінах критих вагонів, тож коли він помітив знак «Вісл-Стоп, Алабама», то зіскочив.»* (СЗПКЗ, 23)

У даному фрагменті перекладачка застосувала транскрипцію, що передати *WHISTLE STOP, ALABAMA* як «Вісл-Стоп, Алабама», що було вірним рішенням, адже таким чином зберігається початкова назва, звучання та її особливості.

(2) *“Cleo said she stood right up to the Ku Klux Klan all by herself, and wouldn’t let them stop her.”* (FGTWSC) – *«За словами Клео, вона сама протистояла цілому Ку-Клукс-Клану, але її було не зупинити.»* (СЗПКЗ, 48)

У цьому реченні *Ku Klux Klan* було перекладено за допомогою транскрипції та додатково надала примітку внизу тексту для розтлумачення цього поняття.

(3) *“I used to love Tootsie Rolls, but, you know, those things can pull your teeth out if you’re not careful—a Bit-O-Honey will do the same thing!”* (FGTWSC) – *«Колись я любила «Тутсі Роллз» , але, знаєте, від цих речей у вас можуть зуби випасти, і від «Біт-О-Хані» теж!»* (СЗПКЗ, 64)

В даному випадку, щоб перекласти назви цукерків перекладачка використала транскрипцію та надала додаткові примітки внизу тексту.

(4) *“The minute he heard the sound of men running and shouting, he knew it was the Legion.”* (FGTWSC) – *«Наступної миті, почувши біг і крики знадвору, він зрозумів, що це «Легіон».»* (СЗПКЗ, 114)

В наведеному фрагменті також можна спостерігати явище транслітерації, що відтворює автентичне звучання поняття й для реципієнта українського тексту.

(5) “*And they started running, just like the hundred and twenty-two other residents of that particular Hooverville that night.*” (FGTWSC) – «*І вони пустилися навтьоки, як і сто двадцять два інші мешканці цього «Гувервілля».*» (СЗПКЗ, 115)

Hooverville було перекладено за допомогою транскрибування з елементами адаптації. Таким чином це зберегло оригінальне позначення й не перенавантажило речення додатковими поясненнями, адже перекладачка вже зробила це в формі примітки внизу сторінки.

(6) “*Nobody wants to eat in the same place that niggers come, it’s not right and you just ought not be doin’ it.*” (FGTWSC) – «*Ніхто не хоче їсти там, де обслуговують нігерів, це неправильно, і ти просто не маєш цього робити.*» (СЗПКЗ, 50)

Явище транскрибування з елементами адаптації у наведеному реченні влучно відтворює специфіку слова та його характерні особливості, які не втрапилися в процесі перекладу.

(7) “*...and when Naughty Bird found out that he had moved in with an almost white, but not quite, high yellow octoroon in New Orleans, it just about killed her.*” (FGTWSC) – «*...коли Вередлива Пташка дізналася, що він переїхав до майже білої, але не зовсім — світло-жовтої окторонки з Нового Орлеана, це ледь не стало для неї смертельним ударом.*» (СЗПКЗ, 233)

У наведеному фрагменті можна спостерігати використання транскрипції з елементами адаптації для відтворення *octoroon* як «окторонки». Перекладачка використала таку стратегію, щоб зберегти оригінальне звучання поняття та структуру, проте це не розкриває змісту.

(8) “*She had gotten that from her daddy, Big Jack Bates, a part-time bootlegger who weighed in at about three hundred pounds and loved to have a good time.*” (FGTWSC) – «*Цього вона навчилася від батька, Великого Джека Бейтса, таємного бутлегера, який важив під сто сорок кілограмів і любив проводити час із насолодою.*» (СЗПКЗ, 81)

Використовуючи транскрипцію для перекладу терміну *bootlegger* як «бутлегер» не повністю передає сенс поняття, адже в українській мові немає

відповідника, який повністю або частково передав його значення. Проте перекладачка додала пояснення внизу сторінки, що таким чином не ускладнює процес сприйняття тексту.

(9) “...and the way he acted in church, still singing that old coon-shine, ragtime gospel music of his.” (FGTWSC) – «...як поводить у церкві, досі виводячи застарілі євангельські співи в дусі регтайму.» (СЗПКЗ, 245).

Поняття *ragtime* було перекладено за допомогою транскрипції як «регтайму». З точки зору структури речення вибір цієї трансформації є вірним, адже він зберігає культурний відтінок та візуальну складову, проте якщо аналізувати це з іншої точки зору, наприклад читача, поняття виявиться незрозумілим для нього. Для кращої інтерпретації та сприйняття варто обрати описовий переклад.

(10) “The pianist in “Creole” gets on a boogie-woogie kick that’s odd but effective”. (FGTWSC) – «Піаніст гурту «Креол» грає в жанрі бугі-вугі, що звучить трохи дивно, але вражає.» (СЗПКЗ, 177)

Розглядаючи цей приклад, перекладачка застосувала транскрипцію, що належним чином відтворила жанр танцю.

(11) “It is not an Indian, said the coroner in Birmingham.” (FGTWSC) – «Це не череп індіанця, стверджує коронер із Бірмінгема.» (СЗПКЗ, 284)

У зображеному фрагменті авторка використала транслітерацію та відтворила найменування *coroner* як «коронер». На нашу думку, такий переклад не є досить влучним, адже він не передає його значення. Доцільніше було б вжити описовий спосіб перекладу. Наприклад: «експерт з розслідування смертей\нешчасних випадків».

(12) “The only white people they could get to work down there were the Cajuns, and they called them turpentine niggers.” (FGTWSC) – «З білих там згоджувалися працювати самі лише каджуни, яких дражнили «скипидарними нігерами.»» (СЗПКЗ, 114)

В поданому варіанті для позначення терміну *Sajuns* як «каджуни», перекладачка використала транскрипцію, що дозволило зберегти оригінальне звучання цього терміну.

(13) “*Buddy was not a snob, but Leona was, and she nearly fainted at the table when she saw Eva.*” (FGTWSC) – «Бадді не був снобом, а от Леона була — і, побачивши Єву, ледве не зомліла за столом.» (СЗПКЗ, 81)

Ще один приклад транслітерації можна прослідкувати у наведеному прикладі. Перекладачка використала транслітерацію, щоб передати позначення *snob* як «снобом».

(14) “*Sipsev said since he came off the train, she would just call him George Pullman Peavey, after the man that invented the pullman car.*”(FGTWSC) – «А оскільки він потрапив до неї з потяга, Сипсі вирішила назвати його Джордж Пульман Піві на честь чоловіка, який винайшов пульманівський вагон.» (СЗПКЗ, 46)

У наведеному фрагменті для перекладу поняття *pullman* було перекладено за допомогою транскрипції з елементами адаптації як «пульманівський». Цей переклад відповідає сенсу речення та змісту, проте саме поняття «пульманівський» не дозволяє зрозуміти про який саме вагон іде мова. Доречно було б описати цей термін та в результаті ми б отримали «великий спальний вагон».

(15) “*Opal said the prices would still be the same: shampoo and set for 50¢, and a permanent for \$1.50.*” (FGTWSC) – «Опал повідомляє, що ціни залишаться ті самі: шампунь і укладання — 50 центів, а перманентна завивка — один долар 50 центів.» (СЗПКЗ, 30)

Деякі лакунарні одиниці вже частково увійшли у наш постійний вжиток, тому в даному випадку авторка використала транслітерацію адаптуючи термін до нашого середовища.

(16) “*She looked at her taco .*”(FGTWSC) – «Вона подивилася на свій тако.»(СЗПКЗ, 79)

В наведеному фрагменті *taco* було перекладено за допомогою транслітерації та в книжці надано пояснення цієї страви.

(17) “*Opal was finishing up her last customer, Mrs. Vesta Adcock, who was going to an L & N banquet in Birmingham that night.*”(FGTWSC) – «Опал закінчувала працювати над останньою клієнткою, місис Вестою Едкок, яка того вечора збиралася на бенкет компанії «Ел енд Ен» у Бірмінгемі.» (СЗПКЗ, 167)

An L & N було перекладено за допомогою транскрибування задля збереження форми й оригінального звучання компанії.

(18) “*Cleo and Julian and two of their friends, Wilbur Weems and Billy Limeway, were in the Model T.*” (FGTWSC) – «Клео з Джуліаном і двоє їхніх друзів, Вілбур Вімз і Біллі Лаймвей, розмістилися в «Моделі Т».» (СЗПКЗ, 156)

В наведеному прикладі було використано транслітерацію з елементами адаптації.

(19) “*Mine was a tiny little thing and she worked so hard, I tipped her fifty cents.*” (FGTWSC) – «У мене була зовсім мініатюрна дівчинка, і вона так старанно працювала — я дала їй п'ятдесят центів чайови.» (СЗПКЗ, 133)

Cents було відтворено як «центів» за допомогою траскрибування прямим перенесенням назви грошової одиниці з англійської мови в українську.

(20) “*You could say he was a dandy. You could say he was handsome, in a Sblack Irish sort of way, with that head of thick hair and the steel-blue eyes.*” (FGTWSC) – «Він виглядав справжнісіньким денді та вважався красенем— темноволосий ірландець із пишною шевелюрою і сталєво-блакитними очима.» (СЗПКЗ, 141)

У цьому реченні *dandy* було відтворено як «денді» за допомогою транскрибування, що дозволило дотриматися оригінальної структури. Вже у наступному реченні авторка описала подане позначення.

(21) “*My other half was out at the railroad yards, hanging out where they've been painting all the troop trains, and he fell into a 250-gallon vat of lacquer.*” (FGTWSC) – «Моя друга половинка був на станціях, вештався біля цеху, де фарбують військові вагони, та й упав у 250-галонний чан політури.» (СЗПКЗ, 196)

В поданому фрагменті задля збереження одиниці вимірювання перекладачка використала траскрибування з елементами адаптації.

(22) “*The pageant The History of Whistle Stop that was presented over at the school was a reminder that the Indians who used to live around here were a brave and fierce-like people.*” (FGTWSC) – «Презентована у школі вистава в живих картинах «Історія міста Вісл-Стон» покликана нагадати про хоробрість і несамовиту жорстокість індіанців, які мешкали в цих місцях.» (СЗПКЗ, 85)

В цьому реченні варто зазначити, що перекладач влучно підібрав слова, щоб описати термін *pageant*, а саме як «вистава живих картин», що повністю розкриває суть поняття та описує його природу. Описовий переклад на порушує структуру речення, надає детальне пояснення та розуміння для реципієнта українського тексту.

(23) “*I thought tramping would be fun.*” (FGTWSC) – «Я гадав, що мандрувати світом — весела справа.» (СЗПКЗ, 115)

Ще одне поняття, яке перекладачка переклала використовуючи описове словосполучення та граматичною заміною є *tramping* – «мандрувати світом».

(24) “*A hayride was sponsored by the Baptist church.*” (FGTWSC) – «За рахунок бантистської церкви відбулося катання на возах із сіном.» (СЗПКЗ, 116)

Описовий спосіб вірно використовується для перекладу різного роду святкувань та подій, які не властиві іншим культурам, проте дозволяє познайомитися та дізнатися культурні елементи інших країн. Одне з них це *hayride* – «катання на возах з сіном».

(25) “*She allowed rats to chew all slumlords to death, and sent food and birth control methods, for men as well as women, to the poor people of the world.*” (FGTWSC) – «Вона напускала щурів на володарів міських нетрів, аби ті зжерли їх із тельбухами, і розсилала їжу та засоби контролю народжуваності бідним людям по всьому світу, як чоловікам, так і жінкам.» (СЗПКЗ, 187)

Зважаючи на відсутність такого терміну як *slumlords*, адже воно несе певний культурний контекст та передумови, що унеможливлюють знайти відповідний аналог. В такому разі, перекладачка використала описовий спосіб перекладу та розтлумачила термін як «володарі міських нетрів», що надає

контекст та повне розкриття поняття. З своїм завданням перекладачка впоралася відмінно.

(26) *“The bathroom was big and had a light bulb hanging down from the ceiling, and when he pulled it he saw that there was a big stand-up clawfoot tub over in the corner, with a black rubber stopper on a chain.”* (FGTWSC) – «Ванна кімната була велика, одна лампочка звисала зі стелі. Увімкнувши її, він побачив, що в кутку стоїть велика ванна на підставках у вигляді пазуристих лап, із чорною пробкою на ланцюжку». (СЗПКЗ, 24)

Описовий переклад застосований у запропонованому реченні щодо позначення елемента *clawfoot* як «у вигляді пазуристих лап», що відтворює смислове наповнення, не нагромаджує речення зайвими поясненнями, а лише розшифровує для читачів зображене поняття.

(27) *“But then, I was always a tagalong sort of person.”* (FGTWSC) – «А втім, я завжди була людиною, що тримається поряд». (СЗПКЗ, 16)

У даному реченні вжито описовий переклад для інтерпретації *tagalong* як «людиною, що тримається поряд», що надало чітке пояснення.

(28) *“He went around the back and knocked on the screen door.”* (FGTWSC) – «Він обійшов будинок і постукав у двері з дротяною сіткою». (СЗПКЗ, 23).

Для перекладу *screen door* як «двері з дротяною сіткою» перекладачка використала описовий метод.

(29) *“Evelyn opened her purse and gave Mrs. Threadgoode one of the pimiento-cheese sandwiches she had wrapped in wax paper, and brought from home.”* (FGTWSC) – «Евелін розкрила сумочку й дала місіс Тредгуд бутерброд із гострим плавленим сиром — один із тих, що принесла з дому, загорнувши у вощений папір». (СЗПКЗ, 44)

В поданому реченні перекладачка використала аналог для відтворення *sandwiches* як «бутерброд» та описовий переклад з елементами адаптації – *pimiento-cheese* як «із гострим плавленим сиром».

(30) *“Then, to make matters worse, Edward or Julian or one of the boys had carried the Victrola out in the yard and was winding away on it, playing ‘The Sheik of*

Araby' while Buddy hootchy-kootchied all around the yard.” (FGTWSC) – «А тоді, наче цього було замало, Едвард, чи Джуліан, чи ще хтось із хлопців виніс надвір патефон і завів його, поставивши «Арабського шейха», а Бадді витанцьовував по всьому двору щось непристойне.» (СЗПКЗ, 34).

В поданому реченні перекладачка використала описову конструкцію для того, щоб описати дієслово *hootchy-kootchied* як «витанцьовував щось непристойне». Таким чином вдалося передати всю палітру емоцій та атмосферу.

(31) “*Even at eleven, they say she could make the most delicious biscuits and gravy, cobbler, fried chicken, turnip greens, and black-eyed peas.*” (FGTWSC) – «Кажуть, навіть в одинадцять років вона робила найсмачніше печиво, підливу, фруктові пироги, смажених курчат, ріпу та спаржеву квасолю.» (СЗПКЗ, 45)

Для перекладу *cobbler* авторка використала узагальнений термін «фруктові пироги», що передає загальну ідею.

(32) “*I came home the other afternoon looking so smart in my new snood that I got over at Opal’s beauty shop.*” (FGTWSC) – «Одного дня повертаюсь я додому, така гарна у своїй новій сіточці для волосся з салону краси Опал.» (СЗПКЗ, 207)

У запропонованому реченні перекладачка використала описовий переклад для інтерпретації терміну *snood* як «сіточці для волосся», що в свою чергу дало змогу пояснити термін та забезпечити достовірність й точність сприйняття.

(33) “*They used to dress him up like a bellboy, sold Phillip Morris cigarettes.*” (FGTWSC) – «Вони вдягали його, як посильного в готелі, і він продавав цигарки «Філіп Морріс».» (СЗПКЗ, 113)

У поданому фрагменті спостерігається використання описового словосполучення для відтворення *bellboy*, що було перекладено на українську мову як «посильного в готелі». Такий переклад звучить адекватно та природньо для реципієнта українського тексту, притримуючись основного змісту та функції поняття.

(34) “*The old trellis, leaning on the back of the house, was entirely covered with thousands of little pink sweetheart roses, blooming like they had no idea that the people inside had left long ago.*” (FGTWSC) – «Гратчаста стара альтанка біля задньої

стіни була цілком укрита тисячами маленьких рожевих троянд, і вони цвіли так, наче гадки не мали, що мешканці будинку покинули його багато років тому.» (СЗПКЗ, 297)

Даний термін *trellis* було перекладено як «гратчаста альтанка» завдяки застосовуючи описове словосполучення. Такий переклад є доречним, адже він не спотворює зміст, структуру речення та виглядає лаконічно. Розглядаючи інші перекладацькі трансформації, як наприклад транслітерацію, було б недоречно, адже таким чином будуть виникати труднощі у сприйнятті тексту.

(35) “*Since then, he has been cook, freight trucker, station porter, dining car waiter, parlor car porter, and was promoted to pullman porter in 1935.*” (FGTWSC) – «Відтоді він був кухарем, транспортувальником вантажу, станційним носієм, офіціантом у вагоні-ресторані, провідником плацкартного пасажирського вагона і нарешті 1935 року був підвищений до провідника спального вагона.» (СЗПКЗ, 241)

Використовуючи описовий спосіб перекладу поняття *pullman porter* було відтворено як «провідника спального вагону». Таким чином перекладачка надала додаткове пояснення для поняття, зберегла його функцію й характеристики, але й влучно підбрала лексичні одиниці, які не погіршують сприйняття тексту. Данна трансформація доцільно передає значення та не спотворює текст.

(36) “*This B-average student is also on the first string baseball and basketball team.*” (FGTWSC) – «Цей учень, який добре вчиться, також є провідним гравцем бейсбольної та баскетбольної команд.» (СЗПКЗ, 201)

Застосовуючи описовий спосіб перекладу у даному фрагменті щодо виразу *B-average student* – «студент, який добре вчиться», перекладачка доречно відтворила дане поняття.

(37) “*If there is anybody that has not been there yet, Idgie says that the breakfast hours are from 5:30–7:30, and you can get eggs, grits, biscuits, bacon, sausage, ham and red-eye gravy, and coffee for 25¢.*” (FGTWSC) – «Якщо хтось там іще не бував, Іджі повідомляє, що години сніданку — з 5:30 до 7:30, коли ви можете

скуштувати яєчню, кукурудзяну кашу, печиво, бекон, ковбасу, шинку з гострим соусом і каву — все за 25 центів.» (СЗПКЗ,11)

В даному випадку було використано описовий метод перекладу, що є більш зрозумілим для читачів використовуючи адаптацію.

(38) “*At the counter they had potato chips and pig skins on a rack, combs and chewin’ tobacco, fishing lures and little corncob pipes.*” (FGTWSC) – «На прилавку в них були картопляні чипси, свинячі шкури на полиці, гребінці й жувальний тютюн, рибальські блешні й маленькі трубки з кукурудзяних качанів.» (СЗПКЗ, 48)

Для відтворення даного поняття перекладачка застосувала описовий метод, що природньо виглядає у реченні та детально описує елементи речення.

(39) “*Mrs. Sallie Jinx, of 68-C Howell Street, S.E., was the victim of flimflam, she reported to police yesterday.*” (FGTWSC) – «Місіс Саллі Джинкс, яка мешкає в будинку 86-С по Гавелл-стріт у південно-західній частині міста, учора повідомила в поліцію, що стала жертвою шахрайської обурудки.»(СЗПКЗ, 176).

Щоб перекласти поняття *flimflam*, перекладачка використала описове словосполучення та інтерпретувала це як «шахрайська обурудка», що не спотворило зміст речення, а передало неформальність та специфічність цього поняття.

(40) “*I think he was half Indian, or maybe he was Eye-talian, but whatever he was, you wouldn’t want to meet up with him on a dark night, I can tell you that.*” (FGTWSC) – «Здається, напівіндіанець чи, може, італієць, але хай ким він був, ніхто не хотів би натрапити на нього темної ночі. Це точно.» (СЗПКЗ, 134)

В даному фрагменті перекладачка обрала більш загальне поняття для відображення *Eye-talian* як «італієць», що відображає радше формальність терміну, ніж негативний контекст.

(41) “*The Silver Crescent even had little tiny Venetian blinds for each window.*” (FGTWSC) — «У «Срібному півмісяці» були навіть жалюзі на вікнах.» (СЗПКЗ, 87)

У цьому реченні перекладачка використала узагальнений термін для відтворення *Venetian blinds* як «жалюзі» й вилучила елемент з речення. З одного боку, це ніяким чином не впливає на сприйняття тексту, а з іншого втрачається мотив авторки, яка використала саме таке поняття.

(42) “*Then somebody played a sad hillbilly song about lost love.*” (FGTWSC) — «А тоді хтось заграє сумну народну пісню про втрачене кохання.» (СЗПКЗ, 84).

Перекладачка інтерпретувала *hillbilly* як «народний» використовуючи більш прийнятний термін, який узагальнює це поняття.

(43) “*They had a barbecue joint out there, as I remember.*” (FGTWSC) — «Наскільки пам’ятаю, там ще було кафе, в якому смажили барбекю.» (СЗПКЗ, 304).

В цьому реченні авторка використала генералізацію, адже *joint* має дещо інше забарвлення та значення, а «кафе» лише узагальнює його й передає формальність.

(44) “*He was standing in front of the Masonic Temple Drugstore, jingling change in his pockets.*” (FGTWSC) — «Він стояв перед магазином у «Масонській вежі», брязкаючи монетами в кишені.» (СЗПКЗ, 287).

В поданому реченні була застосована генералізація для поняття *drugstore*.

(45) “*...only Bobby Lee had them filled with ink and had dropped one on some big city councilman’s wife when they were going into the hotel for some shindig.*” (FGTWSC) — «Одна з тих кульок влучила прями́нько в голову дружини високоповажного члена міської ради, якраз коли ті заходили до готелю, прямуючи на якусь вечірку.» (СЗПКЗ, 253)

В цьому реченні *shindig* було відтворено як «вечірку» за допомогою більш узагальненого терміну, що не відтворює неформальний формат події.

(46) “*...when Bessie Smith sang on somebody’s Victrola, “I ain’t got nobody,” everybody in Tin Top Alley felt sorry for her.*” (FGTWSC) — «...і коли з чийогось патефона лунала пісня Бессі Сміт «У мене нікого немає», вся алея Тин-Топ співчувала їй.» (СЗПКЗ, 208)

Перекладачка застосувала генералізацію в цьому реченні, що відтворило більш нейтральне поняття в співвідношенні з англійським варіантом й узагальнило його.

(47) *“I will not have you acting like white trash.”* (FGTWSC) – *«Щоразу, як хтось із них намагається заговорити з тобою, ти поводишся, як повний телень.»*(СЗПКЗ, 203)

В цьому прикладі авторка повністю замінила поняття *white trash* на більш загальним поняттям, яке не порушує етики та приховує образливий контекст.

(48) *“Funny how a little knockabout like that brought so many people together.”* (FGTWSC) – *«Цікаво, як такий дрібний заклад вмів гуртувати разом стількох людей?»* (СЗПКЗ, 298)

Knockabout як «заклад» перекладачка відтворила за допомогою генералізації, що в свою чергу гармонійно виглядає у реченні та зберігає його зміст, проте опускаються культурні характеристики, що наповнюють цей термін. Тобто було використано узагальнене поняття.

(49) *“Those hoboes had an honor system.”* (FGTWSC) – *«У цих безробітних є свій кодекс честі.»* (СЗПКЗ, 253)

У наведеному прикладі перекладачка використала узагальнене поняття для відтворення *hoboes* як «безробітних». Воно надає загальне розуміння, проте не розкриває повноцінний зміст.

(50) *“He had about pulled his own britches off, digging so hard for a dime.”* (FGTWSC) – *«Ледве штани з себе не стягнув, нишпорячи в кишенях у пошуках червінця.»* (СЗПКЗ, 113)

Часто трапляється, що в мові оригіналу наявний сленг для позначення певний понять, а у вихідній мові він відсутній. *Britches* було просто перекладено як «штани», хоча і це не передає оригінального змісту закладеного у цей термін, а лише узагальнює його.

(51) *“...and at the moment, he was walking down 8th Avenue North, dressed in a purple sharkskin suit, wearing a fifty-dollar pair of limegreen brogans, his hair freshly straightened and pomaded down like black ice.”* (FGTWSC) – *«Цієї ж миті він ішов*

Північною 8-ю авеню в пурпуровому костюмі з акулячої шкіри і грубих лимонно-зелених чоботах за п'ятдесят доларів.» (СЗПКЗ, 287)

Для перекладу поданого елемента, *brogans* як «чоботи», перекладачка використала узагальнене поняття, що не повністю передає його сенс, а лише називає загальне поняття.

(52) “*Why, I'd recognize those size-fourteen clodhoppers you got on anywhere.*” (FGTWSC) – «Я ці шльопанці чотирнадцятого розміру, які ти носиш, впізнаю будь-де.» (СЗПКЗ, 50)

Clodhoppers було відтворено як «шльопанці» за допомогою узагальненого терміну, а не конкретного позначення елемента взуття. Це ніяким чином не спотворює текст й не змінює структуру, проте деякі початкові ідеї цього елемента втрачаються, адже перекладачка підбрала найбільш узагальнений термін для цього.

(53) “*She and her girl friends smoked one Kent cigarette at their sorority meetings, and at a pajama party they maybe had a beer, but that was it.*” (FGTWSC) – «На зустрічах їхнього клубу вони з подружками викурювали по одній цигарці «Кент», а на піжамних вечірках можна було випити пива.» (СЗПКЗ, 40)

В цьому реченні *sorority meetings* було відтворено за допомогою генералізації, що узагальнило, проте не передало значення й історію даного позначення.

(54) “*He is thought to be a transient.*” (FGTWSC) – «За попередніми даними, померлий був безхатченком.» (СЗПКЗ, 272)

У наведеному фрагменті перекладачка вдалася до використання генералізації, адже було підбрано більш загальний термін, який не відтворює всієї специфіки.

(55) “*Artis found the neighborhood extremely pleasant.*” (FGTWSC) – «Для Артиса таке довкілля було надзвичайно приємним.» (СЗПКЗ, 208)

Neighborhood було перекладено як «довкілля» за допомогою узагальненого терміну.

(56) “*Two weeks after Ruth Jamison left to go home and get married, Idgie drove into Valdosta and parked on the main street, in front of the newspaper office, next to the barbershop.*” (FGTWSC) – «Вже допитали всіх чоловіків, присутніх у вальдостській перукарні того дня, коли Іджі погрожувала вбити Френка Беннетта.» (СЗПКЗ, 260)

У поданому реченні перекладачка обрала більш нейтральний термін для відтворення *barbershop* як «перукарні», що не передає повного змісту поняття, а саме «перукарні для чоловіків».

(57) “*His daddy left him about eight hundred acres of land about ten miles south of town, so he doesn’t come in much anymore.*” (FGTWSC) – «Його татко лишив йому гектарів триста землі за десять миль на південь від міста, тож він нечасто тут з’являється.» (СЗПКЗ, 129)

В цьому реченні було застосовано аналог щодо позначення *acres* як «гектарів», що дозволило адаптувати речення для реципієнта українського тексту.

(58) “*It was only two inches deep, but they rolled in it and made snowballs.*” (FGTWSC) – «Сніг випав лише на п’ять сантиметрів, та це не заважало їм радісно качатися в ньому й бавитися в сніжки.» (СЗПКЗ, 106)

В цьому реченні також можна спостерігати використання аналогу для адаптації мовного середовища.

(59) “*And her dumplings were so light they would float in the air and you’d have to catch ’em to eat ’em.*” (FGTWSC) – «А її кнелі були такі легкі, що, здавалося, зараз злетять і ти ловитимеш їх ротом у повітрі.» (СЗПКЗ, 45)

Поняття *dumplings* й «кнелі» є наближеними за змістом. В цьому варіанті перекладачка використала аналог.

(60) “*...brown derbies and coats with collars puffed with purple, maroon, and green fur, midnight-colored women to kiss you good night...*” (FGTWSC) – «...коричневі капелюхи-котелки й пальта з комірцями, прикрашеними пурпуровим, бордовим і зеленим хутром; жінки в опівнічному світлі, що цілують тебе на прощання...» (СЗПКЗ, 287)

Для відтворення елемента одягу авторка використала аналог, що відповідає характеристикам поданого предмету.

(61) “...and Ship 'n Shore blouses with circle pins for girls set...”(FGTWSC) «...блузи-матроски з круглими значками для дівчат...» (СЗПКЗ, 40)

В наведеному прикладі перекладачці вдалося знайти чудовий відповідник для позначення *Ship 'n Shore blouses* як «блузи-матроски». Воно повністю відтворює значення та легко сприймається у тексті.

(62) “To Evelyn Couch and her cronies in poundage, the most important thing on their minds was what exciting low-cal dessert would the cooks come up with tonight?” (FGTWSC) – «Для Евелін Кауч і її приятельок за ваговими проблемами найважливішим питанням було «Який напрочуд низькокалорійний десерт приготують кухарі сьогодні?»(СЗПКЗ, 289)

В цьому реченні перекладачка використала аналог для відтворення *cronies* як «приятельок», що чудово передає сенс та зміст.

(63) “Italians weren't wops or dagos, and there were no more kikes, Japs, chinks, or spics in polite conversation.” (FGTWSC) – «Італійці перестали бути макаронниками, зникли з лексики чемних людей «жиди», «япошки», «китайози» та «латиноси».» (СЗПКЗ, 186)

В наведеному фрагменті для перекладу міжкультурних лакун таких як: “*wops or dagos, kikes, Japs, chinks, spics*” перекладачка прямо передала значення понять, зберігши своєрідне емоційне забарвлення.

(64) “He had never been anything more than just a tomato-can vagabond, hobo, knight of the road, down-and-outer.” (FGTWSC) – «Усе життя він був не більш як жалюгідний волоцюга, безробітний, лицар доріг, перекотиполе.» (СЗПКЗ, 270)

Для відтворення поняття *vagabond* було використано аналог в українській мові, який передає сенс, емоційне забарвлення й загальні якості притаманні цим особам.

(65) “And he began to dance and strut and sing out his sermon to the rafters.” (FGTWSC) – «Він гордовито походжав залю, і пританцьовував, і розспівував свою промову аж до гальорки.» (СЗПКЗ, 238).

У цьому реченні перекладачка для того щоб інтерпретувати *rafters* як «гальорки», використала аналог, що відповідає задуму авторки, передає гумористичний характер й відтворює загальну картину ситуації, зберігаючи тон.

(66) “*You know, you could get five of them for a quarter.*” (FGTWSC) – *Знаєте, раніше за четвертак їх можна було п’ять купити* (СЗПКЗ, 79).

Використання аналогу у даному фрагменті для позначення *quarter* як «чвертак» відповідає змісту, концепції та не порушує структуру в реченні.

(67) “*The congregation swayed and responded with, “Yes sir, His will be done.”* (FGTWSC) – *«Паства кивала та промовляла: «Так, сер, хай буде свята воля Його...».*» (СЗПКЗ, 191).

В наведеному реченні авторка використала аналогічне поняття для відтворення *congregation* як «паства».

(68) “*One block away was Magnolia Point, where he could hang out in front of stores and visit with other husbands of domestics.*” (FGTWSC) – *«Для Артуса таке довкілля було надзвичайно приємним. За квартал звідси був торговельний центр «Магнолія-Поінт».*» (СЗПКЗ, 208).

У даному фрагменті було застосовано комбінований спосіб перекладу, а саме *Magnolia Point* було відтворено як «торговельний центр «Магнолія-Поінт»» за допомогою часткового калькування, транслітерації та доповнення.

(69) “*Graffiti offenders were to be dipped in a vat of indelible ink.*” (FGTWSC) – *«Хуліганів, які розмальовують стіни графіті, занурювали в діжу з невивідною фарбою.»* (СЗПКЗ, 188)

В цьому фрагменті було використано описовий переклад з елементами транскрибування, що відтворило *graffiti offenders*.

(70) “*We never could eat that hen, even during the Depression.*” (FGTWSC) – *«Ми так і не змогли з’їсти ту курочку, навіть під час Великої депресії.*» (СЗПКЗ, 44)

Для відтворення світової економічної кризи перекладачка застосувала калькування.

(71) “*Turkey Buzzard Pie Ala Mode.*” (FGTWSC) – «*Пиріг із канюка а la mode.*» (СЗПКЗ, 52)

Застосування калькування для відображення поняття *Turkey Buzzard Pie Ala Mode* як «пиріг із канюка а la mode», зберігає його ідентичність та вихідну форму адаптуючи його для реципієнта українського тексту.

(72) “*Stump Threadgoode, still a good-looking man at fifty-seven, was at his daughter Norma’s house for Thanksgiving dinner.*” (FGTWSC) – «*Кукса Тредгуд, який у свої п’ятдесят сім років ще не втратив привабливості, гостював у доньки Норми на вечері з нагоди Дня подяки.*» (СЗПКЗ, 252)

Thanksgiving відноситься до назв державних свят. Для перекладу було використано калькування, щоб адаптувати ідею та концепт для цільової мови не втрачаючи смислове наповнення та культурний контекст.

(73) “*By the way, the O fell off Opal’s Beauty Shop sign, and just missed hitting Biddie Louise Otis in the head.*” (FGTWSC) – «*До речі, з вивіски «Салону краси Опал» відпала літера «О» і ледве не влучила в голову Бідді Луїз Отис.*» (СЗПКЗ, 38)

Калькування у даному випадку для позначення салону *Opal’s Beauty Shop* як «Салону краси Опал» дозволило зберегти оригінальність назви та передати значення.

(74) “*They both opened their eyes with a jolt and stared right into the face of Mr. Seymore Pinto, still warm from The Big Yellow Momma.*” (FGTWSC) – «*Обоє здригнулися й розплющили очі. Просто перед ними опинилось обличчя містера Сеймора Пінто, ще тепленького після Великої Жовтої Матусі.*» (СЗПКЗ, 140).

Переклад *The Big Yellow Momma* як «*Великої Жовтої Матусі*», що позначає заклад харчування, ймовірно вигадана назва у творі було здійснено за допомогою калькування.

(75) “*Buddy used to call it the fish-head garden.*” (FGTWSC) – «*Бадді любив називати це «рибоголовим садом».*»(СЗПКЗ, 45).

Калькування у поданому реченні для позначення *fish-head garden* як «рибоголовим садом» хоча й зберегло оригінальну форму й структуру, проте ввело в оману читача, якому важко сприймати вжите авторкою позначення.

(76) “...and later served four years in the military, where he received a wound and was awarded a Purple Heart.” (FGTWSC) – «... пізніше відбував чотирирічну службу у військових силах, де дістав поранення й здобув медаль «Пурпурове серце».» (СЗПКЗ, 131).

В цьому прикладі було застосоване калькування для передачі автентичної назви.

(77) “On Saturdays, when Evelyn Couch went shopping, she always drove Ed’s big Ford LTD.” (FGTWSC) – «У суботу, вирушаючи на закупа, Евелін Кауч завжди сідала за кермо великого Едового «форда ЛТД», бо він був більш місткий.» (СЗПКЗ, 222)

Для відтворення назви автомобіля було застосовано калькування, адже це сприяє полегшенню міжкультурної комунікації.

(78) “... and we had just had the best time at our BYO church picnic.” (FGTWSC) – «Ми щойно чудово розважилися на пікніку, влаштованому церквою Юнацької організації бантистів.» (СЗПКЗ, 36).

В поданому реченні спостерігається явище калькування.

(79) “...and Elmo Williams read a selection he found on this page of the little red Salvation Army songbook he always carried with him.” (FGTWSC) – «Ельмо Вільямс прочитав обрані рядки, знайдені на сторінці 301 маленької червоної збірки духовних гімнів «Армії спасіння», яку завжди носив із собою». (СЗПКЗ, 115)

В цьому реченні для відтворення *Salvation Army* було застосовано калькування для збереження форми.

3.2. Особливості та методи перекладу стійких виразів

Переклад стійких виразів інколи може ускладнювати завдання для перекладача, адже вкрай важливо зможти донести думку до читача при цьому зберігаючи культурні особливості та відтворюючи їх загальну картину. Серед основних

засобів перекладу стійких виразів варто виділити: використання еквіваленту та аналогу, калькування та описовий спосіб.

(80) “*Evelyn, who had never been hugged by a black man in her life, was caught off guard.*” (FGTWSC) – «Евелін, яку ще ніколи в житті не обіймав чорний чоловік, була заскочена зненацька.» (СЗПКЗ, 252)

Для відтворення виразу *caught off guard*, перекладачка використала описове словосполучення в українській мові – «заскочена зненацька».

(81) “*It wasn’t nothing more than a little pine-knot affair.*” (FGTWSC) – «Заклад, прямо кажучи, невеликий— не більший за купу просмоленого хмизу, та й зиску з нього було небагато.» (СЗПКЗ, 252)

У поданому реченні для перекладу *little pine-knot affair* як «небільший за купу просмоленого хмизу та й зиску з нього було небагато» було застосовано описовий переклад з додатковими тлумаченнями, що відображає поданий вираз та надає розуміння читачеві поданого матеріалу й зберігає певну метафоричність.

(82) “*Sipsey would have Big George’s hide if he talked as smart aleck as some of them do.*” (FGTWSC) – «Великому Джорджу довелося б ховатися від Сипсі, якби він так по-піжонському розмовляв, як деякі з них.» (СЗПКЗ, 193)

У цьому випадку вираз *talked as smart aleck* передана за допомогою схожого неформального виразу «по-піжонському розмовляв» використовуючи описовий переклад, що який чітко відтворив значення виразу та адаптував його для реципієнта українського тексту.

(83) “*...and headed out the door and over to Birmingham, on the rove.*” (FGTWSC) – «... а тоді вийшла з дому і вирушила гуляти Бірмінгемом.»

Вираз *on the rove* було перекладено як «вирушила гуляти» за допомогою описового перекладу, що звучить природньо та не викликає труднощів у сприйнятті тексту.

(84) “*Oh, he’d get the wanderlust every once in a while.*” (FGTWSC) – «Але його щоразу тягнуло в подорожі.» (СЗПКЗ, 111)

Вираз *get the wanderlust* була відтворена як «тягнуло на подорожі» використовуючи описовий переклад, адже в українській мові немає схожого

відповідника, тому описовий переклад добре справляється з цим завданням й є зрозумілим для читача.

(85) “*She could twist him around her little finger like he was the red on a barber pole.*” (FGTWSC) – «Вона легко могла обкрутити його навколо пальця!» (СЗПКЗ, 124)

Вираз *like he was the red on a barber pole* було перекладено як «легко» за допомогою описового перекладу. Такий метод вважається адекватним, адже, наприклад, калькування було б тут зовсім доречно та спотворило б зміст речення та викликало додаткові запитання у читача.

(86) “*Idgie opened the place at daybreak and didn’t close the place until, as she said, the last dog was hung.*” (FGTWSC) – «Кафе відчинялося на світанку й працювало, як казала Іджі, до упору.» (СЗПКЗ, 48)

Вираз *until the last dog was hung* передана як «до упору» за допомогою аналогічного виразу в українській мові, що лаконічно виглядає у реченні та зберігає певну метафоричність у реченні.

(87) “*Course, he never made a dime at it ... treated everybody in town free.*” (FGTWSC) – «Звичайно, він ніколи на цьому й червінця не заробив — усіх у місті лікував задармаю.» (СЗПКЗ, 252)

Вираз *made a dime* замінено на «червінця не заробив» за допомогою еквівалентного виразу в українській мові, що зберігає смислове наповнення виразу та його функціональні особливості.

(88) “*You just couldn’t help yourself, she was just one of those sweet-to-the-bone girls, and the more you knew her, the prettier she got.*” (FGTWSC) – «Просто не можна було втриматися— бувають такі дівчата, чарівні з голови до п’ят. І що довше ви знали її, то кращою вона здавалась.» (СЗПКЗ, 69).

Вираз *sweet-to-the-bone* перекладено як «чарівні з голови до п’ят» використовуючи аналог наявний в українській мові. Такий переклад вважається адекватним та адаптованим для реципієнта українського тексту.

(89) “*I’m sorry about spilling my food in there, ma’am, but to tell you the honest to God truth ... well ...*” (FGTWSC) – «Вибачте, що розсипав там вашу їжу, мем, тобто сказати вам правду ... добре ...» (СЗПКЗ, 124)

але якщо говорити чесно, поклавши руку на серце... що ж...» (СЗПКЗ, 24)

В даному фрагменті вираз *to tell you the honest to God truth* було перекладено за допомогою еквіваленту «говорити чесно, поклавши руку на серце», що має те саме значення та структуру й передає задум авторки.

(90) “*And besides, the judge’s daughter had just died a couple of weeks ago, old before her time and living a dog’s life on the outskirts of town.*” (FGTWSC) – «Померла завчасно після нелюдського життя на околиці міста, і все це з вини Френка Беннетта.» (СЗПКЗ, 266)

Living a dog’s life перекладено як «нелюдське життя» за допомогою описового перекладу, що відтворює значення виразу та легко сприймається реципієнтами українського тексту.

(91) “*Happy as a lark.*” (FGTWSC) – «Зраділа, мов пташка.» (СЗПКЗ, 26)

У процесі перекладу було використано аналог з елементами адаптації, де *lark* було відтворено за допомогою узагальненого поняття як «пташка».

(92) “*It’s as cold as blitzen out there.*” (FGTWSC) – «Така холоднеча надворі.» (СЗПКЗ, 175)

Використання описового способу у даному фрагменті відтворює суть виразу, описуючи це як «така холоднеча надворі». Певним чином втрачається емоційна забарвленість виразу, проте чітко відтворюється зміст.

(93) “*It’s that time of the year again, and my other half is chomping at the bit to get out with the gang and hunt.*” (FGTWSC) – «Знов прийшла ця пора року, і моя друга половинка б’є копитом, очікуючи полювання зі своєю бандою.» (СЗПКЗ, 148)

Chomping at the bit перекладено як «б’є копитом» за допомогою калькування, що в свою чергу трішки ускладнює сприйняття тексту та виглядає не зовсім природньо у реченні. Описовий переклад доречніше б зміг відтворити цей вираз.

(94) “*I hear through the grapevine that Railroad Bill...*” (FGTWSC) – «До речі, на випадок, якщо Залізничний Білл це читає...» (СЗПКЗ, 106).

Вираз *hear through the grapevine* було перекладено за допомогою описового перекладу, що надало, який зберігає загальний сенс без зайвих труднощів для читача.

(95) “*Now, movie stars were having children out of wedlock by the carload.*” (FGTWSC) – «Зараз кінозірки масово народжують позашлюбних дітей і дають їм імена на кшталт *Місячний Промінь і Сонячна Пір’їнка.*» (СЗПКЗ, 41)

Оригінальний вираз *by the carload* передає ідею масовості й його було перекладено за допомогою описового методу як «масово», що призводить до втрати метафоричності, проте чітко відтворює значення заміненним словом.

(96) “*Everybody used to say that Essie Rue looked like she had just stepped out of a bandbox.*” (FGTWSC) – «Усі казали, що Ессі Рю виглядає, наче щойно з подарункової коробки.» (СЗПКЗ, 172).

Stepped out of a bandbox перекладено як «наче щойно з подарункової коробки» за допомогою калькування. Такий метод перекладу не створює проблем у сприйнятті тексту, а й навіть зберігає структуру виразу.

(97) “*...said Mrs. Adcock was as crazy as a betsy bug and not to pay attention to her.*” (FGTWSC) – «Сказала, що місіс Отіс геть божевільна – скажена, як оса.» (СЗПКЗ, 145).

As crazy as a betsy bug перекладено як «скажена, як оса» адаптуючи його до мовного середовища, що передає початкову структуру та не викликає непорозумінь у сприйнятті.

(98) “*Deader than a doornail.*” (FGTWSC) – «Мертвіший за мертвого.» (СЗПКЗ, 174)

У поданому реченні оригінальний вислів було замінено на зрозуміліший та більш адаптований для цільової аудиторії.

(99) “*...and we all put in our two cents’ worth to make her feel better and to get her to shut up.*” (FGTWSC) – «І кожен із нас вставив свої п’ять копійок, аби вона заспокоїлася й замовклаю.» (СЗПКЗ, 18)

Put in our two cents' worth перекладено як «вставив свої п'ять копійок» використовуючи наявний еквівалентний вираз, що повністю передає його значення.

(100) "*I wouldn't give you a plugged nickel for anything boiled, would you?*" (FGTWSC) – «Я за все це варене ламаного гроша не дам, а ви?» (СЗПКЗ, 13)

I wouldn't give you a plugged nickel було перекладено як «ламаного гроша не дам» за допомогою адаптації до мовного середовища й підбором найкращого відповідника.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі було проведено практичну частину дослідження. Методом вибірки було обрано та проаналізовано 100 прикладів з твору Фенні Флегг «Смажені зелені помідори в кафе «Зупинка»».

В процесі співставлення двох варіантів тексту було визначено основні принципи перекладу реалій, які є лакунами у приймаючій культурі та стійких виразів, а особливо проаналізовано трансформації для їх елімінування.

Реалії несуть у собі унікальні концепти, що мають значення лише у культурі, яка їх створила. Таким чином у процесі інтерпретації реалій перекладачу варто докласти неабияких зусиль для того щоб дослідити глибину культурних елементів та передати це реципієнтам іншої мови.

Серед обраних 100 прикладів – 79 з них становили реалії. Серед основних методів, які використовувала перекладачка для тлумачення культурно-забарвлених елементів були: транслітерація – 8,86%, транскрипція – 17,72%, описовий переклад – 19%, калькування – 12,26%, генералізація 15,37%, використання аналогу – 13,12% та комбінований спосіб перекладу – 4,53%.

Серед представлених 21 стійких виразів основними перекладацькими трансформаціями, які використала перекладачка були: переклад за допомогою еквіваленту – 14,29%, переклад за допомогою аналогу – 24,05%, описовий переклад – 50,62% та калькування – 5,05%.

Отже, подані трансформації використовуються у певних випадках та відзначаються своєю ефективністю й відповідністю. Загалом, для різного типу текстів використовують конкретні перекладацькі стратегії та методи, що дозволяють здійснити наблизений, чіткий, не перевантажений та лаконічний переклад.

ВИСНОВКИ

Метою поданого дослідження було пошук та аналіз лакунарних одиниць у творі Фенні Флегг «Смажені зелені помідори в кафе «Зупинка»» та його перекладу, який виконала Дар'я Петрушенко й визначення основних методів та стратегій у процесі перекладу тексту.

Лакунарність – це явище, яке з'явилося у мові в результаті співставлення споріднених або ж кардинально різних мов та відображає відмінності у менталітеті кожної нації, адже зберігає культурну ідентичність, колорит, світосприйняття, суспільне надбання, історію, розвиток, суспільний устрій та досвідом міжкультурної комунікації та запозичення слів корінними представниками мови-оригіналу.

Лакунарність є частиною міжкультурної комунікації, адже саме лакуни можуть бути проаналізовані та виявлені таким чином. Вона виникає через історичні причини, розвиток та технологічний прогрес, зміни у культурі та повсякденному спілкуванні, наукові передумови та зміни у мовній системі. Лакуни допомагають визначити аспекти під час виявлення яких можуть виникнути труднощі у процесі сприйняття реципієнтом іншої мови. Проте варто пам'ятати, що виявлення таких одиниць мовлення можливе лише у процесі співставлення двох мов, які наочно дозволяють пізнати та дослідити спільні та відмінні характеристики кожної мовної картини світу.

Для аналізу нами було обрано 100 прикладів, 79 з яких були реалії та 21 стійких вирази. У процесі зіставлення оригінального твору та його перекладу були використані стратегії, що сприяли покращенню розуміння першочергового тексту, культурних особливостей жанру твору та в загальному подолання лексичних одиниць, які створювали ряд труднощів для сприйняття представниками інших народів.

Розглядаючи стійкі лакунарні вирази, вони відтворюють приналежність до певної культури, які певним чином свідчать про унікальність поняття. Дослідження стійких виразів у творі дозволило виявити їх функціональність та значення у контексті, особливості їхньої форми, історичні чинники, які сприяли їх

виникненню. Також було виявлено стійкі вирази, які вважаються сленговими, вказують вузьке коло використання, застарілим та які відображають особливості й випадки вживання.

Реалії – це елементи мови, що відображають національну спадщину кожної окремої нації, її культурну, історичну чи соціальну специфіку, яка може варіюватися в залежності від територіального місця вживання поданих лексичних одиниць. Реалії відображають звичаї та традиції, географічні найменування, предмети побуду, елементи культури, музику, танці, які властиві одній мові, проте є невідомим та незрозумілим представникам інших народів в силу своєї приналежності до певних передумов, які стоять у основі виникнення певних понять.

Щодо перекладу реалій, основними методами перекладу, які були задіяні у процесі аналізу були: транслітерація, транскрипція, калькування, генералізація, використання аналогу, комбінований спосіб перекладу та описовий переклад.

Стійкі вирази – це сталі словосполучення, які мають фіксований порядок та несуть у собі певні культурні значення, емоційне забарвлення й ряд асоціацій, що виникають у процесі їх вживання. В процесі перекладу стійких виразів перекладач має пам'ятати про їх структуру, приналежність до культури, сфер використання, діалектність, адже вони відображають культурні та соціальні аспекти суспільства, які є надзвичайно важливими для міжкультурної комунікації.

Серед основних перекладацьких методів, які використовувалися для перекладу стійких виразів варто виділити: використання аналогу, використання еквіваленту, описовий спосіб та калькування.

Стосовно перекладу варто пам'ятати про те, що не до всіх виразів можна знайти еквіваленти, а тому серед основних рекомендованих стратегій варто вважати описовий переклад, метод використання аналогу й калькування. Використовуючи ці основні стратегії можна інтерпретувати вирази таким чином, що це допоможе не тільки дослідити іншу культуру, а й поглибити власні знання, розширити свій кругозір та збагатити мову новими виразами.

В процесі перекладу реалій та стійких виразів перекладачу варто розуміти глибину досліджуваного матеріалу та розуміти унікальність кожного елемента, який формує генетичний код нації. Ці лексичні одиниці вимагають ретельного аналізу, завдяки чому вдається досягнути адекватного відтворення лакунарних одиниць, зберігаючи їх автентичність й допомогти реципієнту іншої мови познайомитися з концептами іншого народу, пізнати їх культуру, дослідити чинники, які сприяли виникненню цих лексичних одиниць. Тобто не лише поверхнево познайомитися з новими елементами мовлення, а дізнатися їх глибинність й культурну цінність.

Основним завданням перекладача в процесі перекладу лакун та стійких виразів є зберегти ідейну концепцію, форм та зміст твору різного жанру, використовуючи різноманітні трансформації, без яких якісного перекладу не може бути досягнуто.

SUMMARY

Lacunae perform an important role in intercultural communication, as their understanding helps to avoid difficulties in communication and facilitate the process of information exchange.

The purpose of the study is to compare and analyse the lacunae and fixed expressions encountered in the process of translation from the source language into the target language and to explore methods of their elimination.

To achieve this goal, the following objectives were set:

- to characterise the features of lacunae and fixed expressions and their etymology;
- to identify the main types of lacunae;
- to analyse methods and approaches to the study of lacunae;
- to explore the difficulties and obstacles in the process of identifying lacunae and fixed expressions;
- to characterise the main means of filling in culturally-marked vocabulary;
- to study translation transformations for the translation of lacunae and fixed expressions;
- to demonstrate the basic principles of applying translation methods;
- to create a sample for the study;
- to analyse translation techniques, justify their use and effectiveness.

The object of the study is specific fixed expressions that do not have direct equivalents and lexical lacunae found in the works of Fenny Flagg, i.e. their Ukrainian translation equivalents.

The subject of the research for the topic “Peculiarities of translating fixed expressions into Ukrainian and finding lacunae and translation equivalents (based on the works of the American writer Fenny Flagg)” is the linguistic aspects of translation, in particular, fixed expressions and lexical lacunae in Fenny Flagg's texts.

The scientific novelty of the obtained results lies in the exploration of lacunae within intercultural communication, specifically focusing on their translation into Ukrainian.

The practical significance of the results lies in their potential application for future research, serving as a model for translating lacunas from English into Ukrainian. This includes the translation transformations, techniques, and their specific characteristics used in the process.

The introduction describes general information about the master's thesis, relevance, purpose, objectives, object and subject of the study.

The first chapter presents the theoretical basis of the study, which consists of three subsections and contains the key concepts of the terms “lacuna” and “fixed expression”, their classifications, research methods and approaches.

The second section, which consists of three subsections, describes the main difficulties and obstacles in the process of identifying lacunas and fixed expressions, describes persistent expressions and thematic groups of identified units.

The third section, consisting of two subsections, demonstrates the practical part of the study, namely the selection of examples, the translation techniques used and their effectiveness.

The conclusions reflect the results achieved during the study to analyse lacunas and fixed expressions, their translation features and the decoding process.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Т. П. (2014). Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 13—18.
2. Анохіна Т. О. (2018). *Корпусний лакунікон англомовної та україномовної картин світу: монографія*. Суми: Сумський державний університет, 588 с.
3. Анохіна Т. О. (2019). *Типологія лакуніконів англомовної та україномовної картин світу: дис. на здобуття наукового ступеня доктора філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство, 10.02.21 «Структурна, прикладна та математична лінгвістика»*. Націонал. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київськ. нац. лінгвіст. ун-т. Київ, 516 с.
4. Білоус О. М. (2013). *Теорія і технологія перекладу*. Курс лекцій: навчальний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 200 с.
5. Бока О. В. (2008). *Власні імена як компресовані тексти-носії когнітивної інформації*. Вісник СумДУ. 15—19.
6. Бондар М. В. (2014). Описовий переклад як спосіб відтворення безеквівалентної турецької лексики в українських художніх перекладах. *Science and education a new dimension. Philology*, 55—59.
7. Бурдейна О. Р. (2007). *Реалія як компонент етнокультурного контексту у перекладі. Актуальні проблеми германської філології в Україні та Болонський процес: матеріали II Міжнародної наукової конференції, 20-21 квітня 2007 року*. Чернівці: Книги – XXI, 376 с.
8. Введенська Т. Ю. (2015). *Проблеми міжкультурної комунікації та перекладу: метод. рек.* Дніпропетровськ: ДВНЗ «НГУ», 54 с.
9. Вінгенштайн Л. (1995). *Tractatus Logico-Philosophicus*; Філософські дослідження. Київ: Основи, 31 с.
10. Волошина А. (2000). Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури. *Наукові записки*. Випуск XXVI. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 56—64.

11. Гаврилова І. М., Атанасова О. А. (2021). *Переклад безеквівалентної лексики на матеріалі казок Братів Грімм*. Закарпатські філологічні студії. 96—102.
12. Гончаренко Е. П. (2007). Питання про художню вірність перекладу проблема реалій. *Гуманітарний вісник серія іноземна філософія*: Всеукр. збір наук. пр. Число 11: У двох томах. Черкаси: ЧДТУ, 570 с.
13. Зорівчак Р. П. (1989). *Реалії і переклад. На матеріалі англomовних перекладів української прози*. Львів: Видавництво при Львівському державному університеті, 215 с.
14. Зорівчак Р. П. (1995). Термін «структурно-конотативна реалія» у контрактивній лінгвістиці та перекладознавстві. *Проблеми зіставної семантики*. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з проблем зіставної семантики 28-30 березня 1995 р. К., 224—227.
15. Зуєнко Т.М. (2015). Дослідження поняття «лакуна» у лінгвістиці / Т.М. Зуєнко // *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Випуск 55., 105—107.
16. Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової та технічної літератури: посібник-довідник*. Вінниця: Нова книга.
17. Кіяниця, К. (2017). *Відтворення українських історичних реалій у німецькомовних художніх перекладах ХХ – поч. ХХІ століття* (Дис. ... канд. філол. наук). Київ: Київський національний університет. 232 с.
18. Кононенко В. І. (2001). *Рідне слово*. Підручник для шкіл із поглибленим вивченням української мови, ліцеїв, гімназій, колегіумів. Київ: Богдана. 137—299.
19. Коптілов В. В. (2003). *Навчальний посібник «Теорія і практика перекладу»*. Київ, 65—70 с.
20. Коптілов, В. (1971). *Актуальні питання українського художнього перекладу*. Київ: Видавництво Київського університету. 224 с.
21. Корунець І. В. (2008) *Теорія і практика перекладу*. Вінниця: Нова книга, 510 с.

22. Косович О. (2019). *Мовна лакунарність як перекладацька проблема (спроби класифікації лакун). Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: зб. наук. праць*. Київ: Аграр Медіа Груп, 205—211.
23. Котеленець М. П. (2011). *Особливості передачі українських реалій у сучасній англomовній прозі*. Держава та регіон. 71—77.
24. Кочерган М. П. (1999). *До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. Проблеми зіставної семантики*. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики 23-25 вересня 1999 р. К., 42—45.
25. Кочерган М. П. (2006) *Основи зіставного мовознавства*. К.: Академія, 424 с.
26. Ктитарова Н. К., Воронова З. Ю. (2013). *Теорія перекладу (Вступ до перекладознавства. Загальна теорія перекладу. Лексико-граматичні проблеми перекладу)*. Навчальний посібник для спеціальності «Переклад». Дніпродзержинськ: Дніпродзержинський державний технічний університет, 323 с.
27. Кукурека О. (2009). *Поняття реалії та її перекладності: способи передачі реалій у повісті І. Франка «Захар Беркут»*. 12—15.
28. Кундзіч О. Л. (1955). *Перекладацька мисль і перекладацький недомисел*. Вітчизна. 138—164.
29. Лотоцька О.Л. (2013). *Реалії в міжкультурному аспекті перекладу англomовних текстів*. Філологічні трактати. 47—51.
30. Мороз, А. А. (1999). *Реалія як об'єкт лінгвістичного дослідження*. Бердянськ: Бердянський державний педагогічний університет. 130 с.
31. Москаленко А. П. (2019). *Функціонування лакун у перекладі з англійської на українську мову (на матеріалі українських перекладів роману Чарльза Діккенса «Домбі і син»)*. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика. 125—130.

32. Мохотонко Д. О. (2020). *Відтворення семантико-стилістичних функцій культурних лакун засобами цільової мови* : дис. ... маг. філол. Наук. Хмельницький, 85 с.
33. Петрик Л. (2015). Сучасні дослідження в теорії та практиці перекладу: безеквівалентна лексика. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 72—75.
34. Піскун В. М. (2012). *Технології перекладу безеквівалентної лексики*. К.: НАУ, 220 с.
35. Попович О. (2006). *Мовні реалії як засіб культурної самоідентифікації*. Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. Луганськ, 196—202.
36. Прохоров Ю. Е., Кузьменко Ю. І. (2011). *Лакуни і безеквівалентна лексика: когнітивно-перекладацький аспект*. СПб.: Вид-во СПбДУ, 320 с.
37. Ребрій О. В. (2012). *Сучасні концепції творчості у перекладі: монографія*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 376 с.
38. Ревенко О. В. (2014). Методологічні аспекти перекладу реалій. *Наукові записки КНЛУ*. Вип. 24. 112—118.
39. Селіванова О. О. (2010). *Сучасна лінгвістична енциклопедія*. К.: Довіра, 634 с.
40. Семащенко В. О. (2015). Проблеми відтворення безеквівалентної лексики в перекладі. *Науковий вісник ДНУ*. Т. 22. 91—98.
41. Стеценко А. П. (2011). *Теорія та практика перекладу*. Харків: Видавництво ХНУ, 340 с.
42. Торчинов В. О. (2012). *Лакуни в перекладі: когнітивно-перекладацький підхід*. Донецьк: Вид-во ДНУ, 380 с.
43. Тупиця О. Ю., Зімакова Л. В. (2011). *Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. Рідне слово в етнокультурному вимірі*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції / упор. М. Федурко та ін. Дорогобич: Посвіт, 251—259.
44. Умова В. І. (2015). Переклад реалій у текстах художньої літератури. *Наукові записки ХНУ*. Вип. 19. 68—73.

45. Філоретова Є. (2010). Міжмовні лакуни в аспекті сучасних лінгвістичних досліджень // *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка*. Сер.: Філологічні науки / наук. ред. С. П. Величко. Кропивницький: КДПУ ім. В. Винниченка. 255—258.
46. Харитоновна Л. І. (2013). *Переклад та адаптація тексту: навчальний посібник*. Суми: Сумський державний університет, 172 с.
47. Швачко С. О., Анохіна Т. О. (2016). Чинники лакунарності у модусах мови, мовленні та мовленнєвій поведінці. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. №6(331). 5—11.
48. Шеремета І. А. (2014). Відтворення елементів безеквівалентної лексики в англomовних перекладах роману Івана Франка «Перехресні стежки». *Science and education a new dimension. Philology*. Т. 2. Вип. 3. 89—92.
49. Шмігер Т. В. (2009). *Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя*. Київ: «Смолоскип», 342 с.
50. Ящук О. Л. (2012). Особливості перекладу англійських власних назв. *Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań*. № 5 (29). 119—120.
51. Alves, F., & Goncalves, J. L. (2007). *Modelling translator's competence: Relevance and expertise under scrutiny*. In J. S. Holmes, J. Lambert, & R. van den Broeck (Eds.), *Doubts and directions in translation studies* Amsterdam; Philadelphia: Benjamins. P. 41—55.
52. Bell, R. T. (1995). *Translation and translating: Theory and practice*. London: Longman.
53. Broeck, R. (1978). *The concept of equivalence in translation theory: Some critical reflections*. In J. S. Holmes, J. Lambert, & R. van den Broeck (Eds.), *Literature and translation: New perspectives on translation studies* P. 49—58.
54. Bruner, J. S. (1986). *A study of thinking*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.
55. Chandler, R. (2002). *Translating soul*. In *Other Words. The Journal for Literary Translators*, 20, P. 9—14.

56. Cherednychenko, O. I. (2004). *Ukrainian translation: From the past up to the present. Linguistic and conceptual world view: Zb. nauk. pr.* (Issue 15). Kyiv: VPTS “Kyiv University”.
57. Dagut, M. (1981). *Semantic “voids” as a problem in the translation process. Poetics Today*, 2(4), P. 61—71.
58. Delisle, J. (1988). *Translation: An interpretive approach*. University of Ottawa.
59. Dellinger, B. (1995). *Using the lacuna to detect implicitness in commercial news broadcasts*. In H. Schröder et al. (Eds.), *Lacunaology Studies in Intercultural Communication*. Munich: Iudicium Verlag. P. 48—77.
60. Florin, S. (1993). *Realia in translation*. In P. Zlateva (Ed.), *Translation as a social action* (pp. 122–128). London: Routledge.
61. Gambier, Y. (2004). *Translation research and interpreting research – Traditions, gaps and synergies*. In C. Schäffner (Ed.), *Translation Research and Interpreting Research*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
62. Gentzler, E. (1993). *Contemporary translation theories*. London & New York: Routledge.
63. Gile, D. (2009). *Basic concepts and models for interpreter and translator training* (Revised edition). Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
64. Hale, K. (1975). *Gaps in grammar and culture*. In C. F. Voegelin (Ed.), *Linguistics and Anthropology: In honour of C. F. Voegelin*. 234 p.
65. Katan, D. (1999). *Translating cultures: An introduction for translators, interpreters and mediators*. Manchester: St. Jerome Publishing.
66. Knapp, M., & Hall, J. A. (2013). *Nonverbal communication*. Berlin: Hubert & Co. GmbH.
67. Korunets, I. V. (2001). *Theory and practice of translation*. Vinnytsya: Nova Knyha Publishers.
68. Lambert, J. (2006). *Functional approaches to culture and translation: Selected papers by José Lambert*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.

69. Newmark, P. (2008). *A textbook of translation*. Harlow: Pearson Education Limited.
70. Nida, E. A., & Taber, C. R. (2003). *Theory and practice of translation*. Netherlands: Brill.
71. Pym, A. (1992). *Translation and text transfer: An essay on the principles of intercultural communication*. Frankfurt am Main; Berlin; Bern; New York; Paris; Vienna: Peter Lang.
72. Salkie, R. (2002). Two types of translation equivalence. In B. Altenberg & S. Granger (Eds.), *Lexis in contrast*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.
73. Steiner, G. (1992). *After Babel: Aspects of language and translation* (2nd ed.). Oxford; New York: Oxford University Press.
74. Venuti, L. (2005). *Strategies of translation*. In M. Baker (Ed.), *Routledge encyclopedia of translation studies* (pp. 240–244). London & New York: Routledge.
75. Vinay, J. P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. 342 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. (CD) – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>
2. (CD) – Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
3. (OLD) – Oxford Learners Dictionaries. URL:
<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (FGTWSC) – Flagg F. (2017). *Fried Green Tomatoes at the Whistle Stop Cafe*. Random House, 528 p.
2. (СЗПКЗ) – Фенні Ф. (2022). *Смажені зелені помідори в кафе «Зупинка»* / пер. Дар'ї Петрушенко. Харків: КСД, 320 с.

ДОДАТОК

«Засоби відтворення реалій та стійких виразів в творі «Смажені зелені помідори у кафе «Зупинка»»

1.	<i>On the way down he'd seen the name of the cafe written on the walls of several boxcars, so when he saw the sign <u>WHISTLE STOP, ALABAMA</u>, he jumped off (FGTWSC)</i>	<i>Дорогою йому на очі кілька разів натрапила реклама цього кафе, намальована на стінах критих вагонів, тож коли він помітив знак «<u>Вісл-Стоп, Алабама</u>», то зіскочив (СЗПКЗ, 23)</i>
2.	<i>Cleo said she stood right up to the <u>Ku Klux Klan</u> all by herself, and wouldn't let them stop her (FGTWSC)</i>	<i>За словами Клео, вона сама протистояла цілому <u>Ку-Клукс-Клану</u>, але її було не зупинити (СЗПКЗ, 48)</i>
3.	<i>I used to love <u>Tootsie Rolls</u>, but, you know, those things can pull your teeth out if you're not careful—a <u>Bit-O-Honey</u> will do the same thing!" (FGTWSC)</i>	<i>Колись я любила «Тутсі Роллз» , але, знаєте, від цих речей у вас можуть зуби випасти, і від «Біт-О-Хані» теж! (СЗПКЗ, 64)</i>
4.	<i>The minute he heard the sound of men running and shouting, he knew it was the Legion (FGTWSC)</i>	<i>Наступної миті, почувши біг і крики знадвору, він зрозумів, що це «Леґіон» (СЗПКЗ, 114)</i>
5.	<i>And they started running, just like the hundred and twenty-two other residents of that particular <u>Hooverville</u> that night (FGTWSC)</i>	<i>І вони пустилися навтьоки, як і сто двадцять два інші мешканці цього «<u>Гувервілля</u>» (СЗПКЗ, 115)</i>
6.	<i>Nobody wants to eat in the same place that <u>niggers</u> come, it's not right and you just ought not be doin' it (FGTWSC)</i>	<i>Ніхто не хоче їсти там, де обслуговують <u>ніґерів</u>, це неправильно, і ти просто не маєш цього робити (СЗПКЗ, 50)</i>

7.	...and when <i>Naughty Bird</i> found out that he had moved in with an almost white, but not quite, high yellow <u>octoroon</u> in New Orleans, it just about killed her (FGTWSC)	...коли <i>Вередлива Пташка</i> дізналася, що він переїхав до майже білої, але не зовсім — світло-жовтої <u>окторонки</u> з Нового Орлеана, це ледь не стало для неї смертельним ударом (СЗПКЗ, 233)
8.	<i>She had gotten that from her daddy, Big Jack Bates, a part-time bootlegger who weighed in at about three hundred pounds and loved to have a good time</i> (FGTWSC)	Цього вона навчилася від батька, Великого <i>Джека Бейтса</i> , таємного <u>бутлера</u> , який важив під сто сорок кілограмів і любив проводити час із насолодою. (СЗПКЗ, 81)
9.	...and the way he acted in church, still singing that old coon-shine, <u>ragtime</u> gospel music of his. (FGTWSC)	... як поводить у церкві, досі виводячи застарілі євангельські співи в дусі <u>регтайму</u> . (СЗПКЗ, 245)
10.	<i>The pianist in “Creole” gets on a boogie-woogie kick that’s odd but effective</i> (FGTWSC)	Піаніст гурту «Креол» грає в жанрі <u>бугі-вугі</u> , що звучить трохи дивно, але вражає (СЗПКЗ, 177)
11.	<i>It is not an Indian, said the coroner in Birmingham</i> (FGTWSC)	Це не череп індіанця, стверджує <u>коронер</u> із Бірмінгема. (СЗПКЗ, 284)
12.	<i>The only white people they could get to work down there were the <u>Cajuns</u>, and they called them turpentine niggers</i> (FGTWSC)	З білих там згоджувалися працювати самі лише <u>каджуні</u> , яких дражнили «скипидарними нігерами» (СЗПКЗ, 114)
13.	<i>Buddy was not a snob, but Leona was, and she nearly fainted at the</i>	– Бадді не був <u>снобом</u> , а от Леона була — і, побачивши Єву,

	<i>table when she saw Eva.</i> (FGTWSC)	<i>ледве не зомліла за столом</i> (СЗПКЗ, 81)
14.	<i>Sipsey said since he came off the train, she would just call him George Pullman Peavey, after the man that invented the <u>pullman</u> car.</i> (FGTWSC)	<i>А оскільки він потрапив до неї з потяга, Сипсі вирішила назвати його Джордж Пульман Піві на честь чоловіка, який винайшов <u>пульманівський вагон</u>.</i> (СЗПКЗ, 46)
15.	<i>Opal said the prices would still be the same: shampoo and set for 50¢, and a <u>permanent</u> for \$1.50</i> (FGTWSC)	<i>Опал повідомляє, що ціни залишаться ті самі: шампунь і укладання — 50 центів, а <u>перманентна завивка</u> — один долар 50 центів</i> (СЗПКЗ, 30)
16.	<i>She looked at her <u>taco</u></i> (FGTWSC)	<i>Вона подивилася на свій <u>тако</u></i> (СЗПКЗ, 79)
17.	<i>Opal was finishing up her last customer, Mrs. Vesta Adcock, who was going to <u>an L & N banquet</u> in Birmingham that night</i> (FGTWSC)	<i>Опал закінчувала працювати над останньою клієнткою, місіс Вестою Едкок, яка того вечора збиралася на бенкет компанії «<u>Ел енд Ен</u>» у Бірмінгемі</i> (СЗПКЗ, 167)
18.	<i>Cleo and Julian and two of their friends, Wilbur Weems and Billy Limeway, were in <u>the Model T</u></i> (FGTWSC)	<i>Клео з Джуліаном і двоє їхніх друзів, Вілбур Вімз і Біллі Лаймвей, розмістилися в «<u>Моделі Т</u>»</i> (СЗПКЗ, 156)
19.	<i>Mine was a tiny little thing and she worked so hard, I tipped her fifty <u>cents</u></i> (FGTWSC)	<i>У мене була зовсім мініатюрна дівчинка, і вона так старанно працювала — я дала їй п'ятдесят <u>центів</u> чайових</i>

		(СЗПКЗ, 133)
20.	<i>You could say he was a <u>dandy</u>. You could say he was handsome, in a black Irish sort of way, with that head of thick hair and the steel-blue eyes (FGTWSC)</i>	<i>Він виглядав справжнісіньким <u>денді</u> та вважався красенем— темноволосий ірландець із пишною шевелюрою і сталевоблакитними очима (СЗПКЗ, 141)</i>
21.	<i>My other half was out at the railroad yards, hanging out where they've been painting all the troop trains, and he fell into a 250-gallon vat of lacquer (FGTWSC)</i>	<i>Моя друга половинка був на станціях, вештався біля цеху, де фарбують військові вагони, та й упав у 250-галонний чан політури (СЗПКЗ, 196)</i>
22.	<i><u>The pageant</u> The History of Whistle Stop that was presented over at the school was a reminder that the Indians who used to live around here were a brave and fierce-like people (FGTWSC)</i>	<i>Презентована у школі вистава в <u>живих картинах</u> «Історія міста Вісл-Стон» покликана нагадати про хоробрість і несамовиту жорстокість індіанців, які мешкали в цих місцях (СЗПКЗ, 85)</i>
23.	<i>I thought <u>tramping</u> would be fun (FGTWSC)</i>	<i>Я гадав, що <u>мандрувати світом</u> — весела справа (СЗПКЗ, 115)</i>
24.	<i><u>A hayride</u> was sponsored by the Baptist church (FGTWSC)</i>	<i>За рахунок баптистської церкви відбулося <u>катання на возах із сіном</u> (СЗПКЗ, 116)</i>
25.	<i>She allowed rats to chew all <u>slumlords</u> to death, and sent food and birth control methods, for men as well as women, to the poor people of the world (FGTWSC)</i>	<i>Вона напускала щурів на <u>володарів міських нетрів</u>, аби ті зжерли їх із тельбухами, і розсилала їжу та засоби контролю народжуваності бідним людям по всьому світу, як чоловікам, так і жінкам (СЗПКЗ,</i>

		187)
26.	<i>The bathroom was big and had a light bulb hanging down from the ceiling, and when he pulled it he saw that there was a big stand-up <u>clawfoot tub</u> over in the corner, with a black rubber stopper on a chain (FGTWSC)</i>	<i>Ванна кімната була велика, одна лампочка звисала зі стелі. Увімкнувши її, він побачив, що в кутку стоїть велика ванна на підставках у вигляді пазуристих <u>лап</u>, із чорною пробкою на ланцюжку (СЗПКЗ, 24)</i>
27.	<i>But then, I was always a <u>tagalong</u> sort of person (FGTWSC)</i>	<i>А втім, я завжди була <u>людиною, що тримається поряд.</u> (СЗПКЗ, 16)</i>
28.	<i>He went around the back and knocked on <u>the screen door</u> (FGTWSC)</i>	<i>Він обійшов будинок і постукав у <u>двері з дротяною сіткою</u> (СЗПКЗ, 23)</i>
29.	<i>Evelyn opened her purse and gave Mrs. Threadgoode one of <u>the pimiento-cheese sandwiches</u> she had wrapped in wax paper, and brought from home (FGTWSC)</i>	<i>Евелін розкрила сумочку й дала місіс Тредгуд бутерброд <u>із гострим плавленим сиром</u> — один із тих, що принесла з дому, загорнувши у вощений папір (СЗПКЗ, 44)</i>
30.	<i>Then, to make matters worse, Edward or Julian or one of the boys had carried the Victrola out in the yard and was winding away on it, playing ‘The Sheik of Araby’ while Buddy <u>hootchy-kootchied</u> all around the yard (FGTWSC)</i>	<i>А тоді, наче цього було замало, Едвард, чи Джуліан, чи ще хтось із хлопців виніс надвір патефон і завів його, поставивши «Арабського шейха», а Бадді <u>витанцьовував</u> по всьому двору <u>щось непристойне</u> (СЗПКЗ, 34)</i>
31.	<i>Even at eleven, they say she could make the most delicious biscuits and gravy, <u>cobbler</u>, fried chicken,</i>	<i>Кажуть, навіть в одинадцять років вона робила найсмачніше печиво, підливу, <u>фруктові пироги,</u></i>

	<i>turnip greens, and black-eyed peas (FGTWSC)</i>	<i>смажених курчат, ріпу та спаржеву квасолю (СЗПКЗ, 45).</i>
32.	<i>I came home the other afternoon looking so smart in my new <u>snood</u> that I got over at Opal's beauty shop (FGTWSC)</i>	<i>Одного дня повертаюсь я додому, така гарна у своїй новій <u>сіточці для волосся</u> з салону краси Опал (СЗПКЗ, 207)</i>
33.	<i>They used to dress him up like a <u>bellboy</u>, sold Phillip Morris cigarettes (FGTWSC)</i>	<i>Вони вдягали його, як <u>посильного в готелі</u>, і він продавав цигарки «Філіп Морріс» (СЗПКЗ, 113)</i>
34.	<i>The old <u>trellis</u>, leaning on the back of the house, was entirely covered with thousands of little pink sweetheart roses, blooming like they had no idea that the people inside had left long ago (FGTWSC)</i>	<i><u>Ґратчаста стара альтанка</u> біля задньої стіни була цілком укрита тисячами маленьких рожевих троянд, і вони цвіли так, наче гадки не мали, що мешканці будинку покинули його багато років тому (СЗПКЗ, 297)</i>
35.	<i>Since then, he has been cook, freight trucker, station porter, dining car waiter, parlor car porter, and was promoted to <u>pullman porter</u> in 1935 (FGTWSC)</i>	<i>Відтоді він був кухарем, транспортувальником вантажу, станційним носієм, офіціантом у вагоні-ресторані, провідником плацкартного пасажирського вагона і нарешті 1935 року був підвищений до <u>провідника спального вагона</u> (СЗПКЗ, 241)</i>
36.	<i>This <u>B-average student</u> is also on the first string baseball and basketball team (FGTWSC)</i>	<i>Цей <u>учень, який добре вчиться</u>, також є провідним гравцем бейсбольної та баскетбольної команд (СЗПКЗ, 201)</i>

37.	<i>If there is anybody that has not been there yet, Idgie says that the breakfast hours are from 5:30–7:30, and you can get eggs, grits, biscuits, bacon, sausage, ham and <u>red-eye gravy</u>, and coffee for 25¢ (FGTWSC)</i>	<i>Якщо хтось там іще не бував, Іджі повідомляє, що години сніданку — з 5:30 до 7:30, коли ви можете скуштувати яєчню, кукурудзяну кашу, печиво, бекон, ковбасу, шинку з <u>гострим соусом</u> і каву — все за 25 центів (СЗПКЗ,11)</i>
38.	<i>At the counter they had potato chips and pig skins on a rack, combs and chewin' tobacco, fishing lures and little <u>corncob pipes</u> (FGTWSC)</i>	<i>На прилавку в них були картопляні чипси, свинячі шкури на полиці, гребінці й жувальний тютюн, рибальські блешні й маленькі <u>трубки з кукурудзяних качанів</u> (СЗПКЗ, 48)</i>
39.	<i>Mrs. Sallie Jinx, of 68-C Howell Street, S.E., was the victim of <u>flimflam</u>, she reported to police yesterday (FGTWSC)</i>	<i>Місіс Саллі Джинкс, яка мешкає в будинку 86-С по Гавелл-стріт у південно-західній частині міста, учора повідомила в поліцію, що стала жертвою <u>шахрайської обладки</u> (СЗПКЗ, 176)</i>
40.	<i>I think he was half Indian, or maybe he was <u>Eye-talian</u>, but whatever he was, you wouldn't want to meet up with him on a dark night, I can tell you that.” (FGTWSC)</i>	<i>Здається, напівіндіанець чи, може, <u>італієць</u>, але хай ким він був, ніхто не хотів би натрапити на нього темної ночі. Це точно. (СЗПКЗ, 134)</i>
41.	<i>The Silver Crescent even had little tiny <u>Venetian blinds</u> for each window (FGTWSC)</i>	<i>У «Срібному півмісяці» були навіть <u>жалюзі</u> на вікнах (СЗПКЗ, 87)</i>

42.	<i>Then somebody played a sad <u>hillbilly</u> song about lost love... (FGTWSC)</i>	<i>А тоді хтось заграє сумну <u>народну</u> пісню про втрачене кохання (СЗПКЗ, 84)</i>
43.	<i>They had a barbecue <u>joint</u> out there, as I remember (FGTWSC)</i>	<i>Наскільки пам'ятаю, там ще було <u>кафе</u>, в якому смажили барбекю (СЗПКЗ, 304)</i>
44.	<i>He was standing in front of the Masonic Temple <u>Drugstore</u>, jingling change in his pockets (FGTWSC)</i>	<i>Він стояв перед <u>магазином</u> у «Масонській вежі», брязкаючи монетами в кишені (СЗПКЗ, 287)</i>
45.	<i>...only Bobby Lee had them filled with ink and had dropped one on some big city councilman's wife when they were going into the hotel for some <u>shindig</u> (FGTWSC)</i>	<i>Одна з тих кульок влучила прями́сінько в голову дружини високоповажного члена міської ради, якраз коли ті заходили до готелю, прямуючи на якусь <u>вечірку</u> (СЗПКЗ, 253)</i>
46.	<i>...when Bessie Smith sang on somebody's <u>Victrola</u>, "I ain't got nobody," everybody in Tin Top Alley felt sorry for her (FGTWSC)</i>	<i>– ...і коли з чийогось <u>патефона</u> лунала пісня Бессі Сміт «У мене нікого немає», вся алея Тин-Топ співчувала їй (СЗПКЗ, 208)</i>
47.	<i>I will not have you acting like <u>white trash</u> (FGTWSC)</i>	<i>Щоразу, як хтось із них намагається заговорити з тобою, ти поводишся, як <u>повний телепень</u> (СЗПКЗ, 203)</i>
48.	<i>Funny how a little <u>knockabout</u> like that brought so many people together (FGTWSC)</i>	<i>Цікаво, як такий дрібний <u>заклад</u> вмів гуртувати разом стількох людей?(СЗПКЗ, 298)</i>

49.	<i>Those <u>hoboes</u> had an honor system (FGTWSC)</i>	<i>У цих <u>безробітних</u> є свій кодекс честі (СЗПКЗ, 253)</i>
50.	<i>He had about pulled his own <u>britches</u> off, digging so hard for a dime. (FGTWSC)</i>	<i>Ледве <u>штани</u> з себе не стягнув, нишпорячи в кишенях у пошуках червінця. (СЗПКЗ, 113)</i>
51.	<i>...and at the moment, he was walking down 8th Avenue North, dressed in a purple sharkskin suit, wearing a fifty-dollar pair of limegreen <u>brogans</u>, his hair freshly straightened and pomaded down like black ice (FGTWSC)</i>	<i>Цієї ж миті 286 він ішов Північною 8-ю авеню в пурпуровому костюмі з акулячої шкіри і грубих лимонно-зелених <u>чоботах</u> за п'ятдесят доларів. (СЗПКЗ, 287)</i>
52.	<i>Why, I'd recognize those size-fourteen <u>clodhoppers</u> you got on anywhere. (FGTWSC)</i>	<i>Я ці <u>шльопаниці</u> чотирнадцятого розміру, які ти носиш, впізнаю будь-де. (СЗПКЗ, 50)</i>
53.	<i>She and her girl friends smoked one Kent cigarette at their <u>sorority meetings</u>, and at a pajama party they maybe had a beer, but that was it (FGTWSC)</i>	<i>На зустрічах їхнього клубу вони з подружками викурювали по одній цигарці «Кент», а на піжамних вечірках можна було випити пива (СЗПКЗ, 40)</i>
54.	<i>He is thought to be a <u>transient</u> (FGTWSC)</i>	<i>За попередніми даними, померлий був <u>безхатченком</u> (СЗПКЗ, 272)</i>
55.	<i>Artis found the <u>neighborhood</u> extremely pleasant (FGTWSC)</i>	<i>Для Артиса таке <u>довкілля</u> було надзвичайно приємним (СЗПКЗ, 208)</i>
56.	<i>Two weeks after Ruth Jamison left to go home and get married, Idgie</i>	<i>Вже допитали всіх чоловіків, присутніх у вальдостській</i>

	<i>drove into Valdosta and parked on the main street, in front of the newspaper office, next to the <u>barbershop</u> (FGTWSC)</i>	<i>перукарні того дня, коли Іджі погрожувала вбити Френка Беннетта (СЗПКЗ, 260)</i>
57.	<i>His daddy left him about eight hundred <u>acres</u> of land about ten miles south of town, so he doesn't come in much anymore (FGTWSC)</i>	<i>Його татко лишив йому <u>гектарів</u> триста землі за десять миль на південь від міста, тож він нечасто тут з'являється (СЗПКЗ, 129)</i>
58.	<i>It was only two <u>inches</u> deep, but they rolled in it and made snowballs (FGTWSC)</i>	<i>Сніг випав лише на п'ять <u>сантиметрів</u>, та це не заважало їм радісно качатися в ньому й бавитися в сніжки (СЗПКЗ, 106)</i>
59.	<i>And her <u>dumplings</u> were so light they would float in the air and you'd have to catch 'em to eat 'em (FGTWSC)</i>	<i>А її <u>кнелі</u> були такі легкі, що, здавалося, зараз злетять і ти ловитимеш їх ротом у повітрі (СЗПКЗ, 45)</i>
60.	<i>...brown <u>derbies</u> and coats with collars puffed with purple, maroon, and green fur, midnight-colored women to kiss you good night...(FGTWSC)</i>	<i>... коричневі <u>капелюхи-котелки</u> й пальта з коміцями, прикрашеними пурпуровим, бордовим і зеленим хутром; жінки в опівнічному світлі, що цілують тебе на прощання (СЗПКЗ, 287)</i>
61.	<i>...and <u>Ship 'n Shore blouses</u> with circle pins for girls set...(FGTWSC)</i>	<i>...<u>блузи-матроски</u> з круглими значками для дівчат (СЗПКЗ, 40)</i>
62.	<i>To Evelyn Couch and her <u>cronies</u> in poundage, the most important</i>	<i>Для Евелін Кауч і її <u>приятельок</u> за ваговими проблемами</i>

	<i>thing on their minds was what exciting low-cal dessert would the cooks come up with tonight?(FGTWSC)</i>	найважливішим питанням було «Який <u>напрочуд</u> низькокалорійний десерт приготують кухарі сьогодні?(СЗПКЗ, 289)
63.	<i>Italians weren't wops or <u>dagos</u>, and there were no more <u>kikes</u>, <u>Japs</u>, <u>chinks</u>, or <u>spics</u> in polite conversation. (FGTWSC)</i>	Італійці перестали бути «макаронниками», зникли з лексикону чемних людей «жиди», «япошки», «китайози» та «латиноси» (СЗПКЗ, 186)
64.	<i>He had never been anything more than just a tomato-can <u>vagabond</u>, hobo, knight of the road, down-and-outer (FGTWSC)</i>	Усе життя він був не більш як жалюгідний <u>волоцюга</u> , безробітний, лицар доріг, перекотиполе (СЗПКЗ, 270)
65.	<i>And he began to dance and strut and sing out his sermon to <u>the rafters</u>... (FGTWSC)</i>	Він гордовито походжав залю, і пританцьовував, і розспівував свою промову аж до <u>гальорки</u> (СЗПКЗ, 238)
66.	<i>You know, you could get five of them for <u>a quarter</u> (FGTWSC)</i>	Знаєте, раніше за <u>четвертак</u> їх можна було п'ять купити (СЗПКЗ, 79)
67.	<i><u>The congregation</u> swayed and responded with, "Yes sir, His will be done." (FGTWSC)</i>	<u>Паства</u> кивала та промовляла: «Так, сер, хай буде свята воля Його...» (СЗПКЗ, 191)
68.	<i>One block away was <u>Magnolia Point</u>, where he could hang out in front of stores and visit with other husbands of domestics (FGTWSC)</i>	Для Артуса таке докілья було надзвичайно приємним. За квартал звідси був торговельний центр «Магнолія-Поінт» (СЗПКЗ, 208)

69.	<i><u>Graffiti offenders were to be dipped in a vat of indelible ink</u></i> (FGTWSC)	<i>Хуліганів, які розмальовують стіни графіті, занурювали в діжу з невивідною фарбою</i> (СЗПКЗ, 188)
70.	<i>We never could eat that hen, even during the <u>Depression</u></i> (FGTWSC)	<i>Ми так і не змогли з'їсти ту курочку, навіть під час <u>Великої депресії</u></i> (СЗПКЗ, 44)
71.	<i><u>Turkey Buzzard Pie Ala Mode.</u></i> (FGTWSC)	<i>«Пиріг із канюка a la mode»</i> (СЗПКЗ, 52)
72.	<i><u>Stump Threadgoode, still a good-looking man at fifty-seven, was at his daughter Norma's house for Thanksgiving dinner</u></i> (FGTWSC)	<i>Кукса Тредгуд, який у свої п'ятдесят сім років ще не втратив привабливості, гостював у доньки Норми на вечері з нагоди <u>Дня подяки</u></i> (СЗПКЗ, 252)
73.	<i>By the way, the O fell off <u>Opal's Beauty Shop</u> sign, and just missed hitting Biddie Louise Otis in the head</i> (FGTWSC)	<i>До речі, з вивіски «<u>Салону краси Опал</u>» відпала літера «О» і ледве не влучила в голову Бідді Луїз Отис</i> (СЗПКЗ, 38)
74.	<i>They both opened their eyes with a jolt and stared right into the face of Mr. Seymore Pinto, still warm from <u>The Big Yellow Momma</u></i> (FGTWSC)	<i>Обоє здригнулися й розплющили очі. Просто перед ними опинилось обличчя містера Сеймора Пінто, ще тепленького після Великої Жовтої Матусі</i> (СЗПКЗ, 140)
75.	<i>Buddy used to call it <u>the fish-head garden</u></i> (FGTWSC)	<i>Бадді любив називати це «<u>рибоголовим садом</u>»</i> (СЗПКЗ, 45)
76.	<i>...and later served four years in the</i>	<i>...пізніше відбував чотирирічну</i>

	<i>military, where he received a wound and was awarded a <u>Purple Heart</u> (FGTWSC)</i>	<i>службу у військових силах, де дістав поранення й здобув медаль <u>«Пурпурове серце»</u> (СЗПКЗ, 131)</i>
77.	<i>On Saturdays, when Evelyn Couch went shopping, she always drove Ed's big <u>Ford LTD</u> (FGTWSC)</i>	<i>У суботу, вирушаючи на закупи, Евелін Кауч завжди сідала за кермо великого Едового «форда ЛТД», бо він був більш місткий (СЗПКЗ, 222)</i>
78.	<i>... and we had just had the best time at our <u>BYO</u> church picnic (FGTWSC)</i>	<i>Ми щойно чудово розважилися на пікніку, влаштованому церквою <u>Юнацької організації баптистів</u> (СЗПКЗ, 36)</i>
79.	<i>...and Elmo Williams read a selection he found on this page of the little red <u>Salvation Army</u> songbook he always carried with him (FGTWSC)</i>	<i>Ельмо Вільямз прочитав обрані рядки, знайдені на сторінці 301 маленької червоної збірки духовних гімнів <u>«Армії спасіння»</u>, яку завжди носив із собою (СЗПКЗ, 115)</i>
80.	<i>Evelyn, who had never been hugged by a black man in her life, was <u>caught off guard</u> (FGTWSC)</i>	<i>Евелін, яку ще ніколи в житті не обіймав чорний чоловік, була <u>заскочена зненацька</u>. (СЗПКЗ, 252)</i>
81.	<i>It wasn't nothing more <u>than a little pine-knot affair</u> (FGTWSC)</i>	<i>Заклад, прямо кажучи, <u>невеликий</u>— не більший за купу <u>просмоленого хмизу, та й зиску з нього було небагато</u> (СЗПКЗ, 252)</i>
82.	<i>Sipsey would have Big George's</i>	<i>Великому Джорджу довелося б</i>

	<i>hide if <u>he talked as smart aleck as some of them do</u> (FGTWSC)</i>	<i>ховатися від Сипсі, якби <u>він так по-піжсонському розмовляв</u>, як деякі з них (СЗПКЗ, 193)</i>
83.	<i>...and headed out the door and over to Birmingham, <u>on the rove</u> (FGTWSC)</i>	<i>.. а тоді вийшла з дому і <u>вирушила гуляти Бірмінгемом</u> (СЗПКЗ, 234)</i>
84.	<i>Oh, he'd get the <u>wanderlust</u> every once in a while (FGTWSC)</i>	<i>Але його щоразу <u>тягнуло в подорожі</u> (СЗПКЗ, 111)</i>
85.	<i>She could twist him around her little finger like <u>he was the red on a barber pole</u> (FGTWSC)</i>	<i>Вона легко могла обкрутити його навколо пальця! (СЗПКЗ, 124)</i>
86.	<i>Idgie opened the place at daybreak and didn't close the place until, as she said, <u>'the last dog was hung</u> (FGTWSC)</i>	<i>Кафе відчинялося на світанку й працювало, як казала Іджі, <u>до упору</u> (СЗПКЗ, 48)</i>
87.	<i>Course, he never <u>made a dime</u> at it ... treated everybody in town free (FGTWSC)</i>	<i>Звичайно, він ніколи на цьому й <u>червінця не заробив</u> — усіх у місті лікував задарма (СЗПКЗ, 252)</i>
88.	<i>You just couldn't help yourself, she was just one of those <u>sweet-to-the-bone girls</u>, and the more you knew her, the prettier she got (FGTWSC)</i>	<i>Просто не можна було втриматися— бувають такі дівчата, <u>чарівні з голови до п'ят</u>. І що довше ви знали її, то кращою вона здавалась (СЗПКЗ, 69)</i>
89.	<i>(89) "I'm sorry about spilling my food in there, ma'am, but <u>to tell you</u></i>	<i>Вибачте, що розсипав там вашу їжу, мем, але якщо <u>говорити</u></i>

	<i>the honest to God truth ... well ...</i> (FGTWSC)	<i>чесно, поклавши руку на серце...</i> <i>що ж...</i> (СЗПКЗ, 24)
90.	<i>And besides, the judge's daughter had just died a couple of weeks ago, old before her time and <u>living a dog's life</u> on the outskirts of town</i> (FGTWSC)	<i>Померла завчасно після <u>нелюдського життя</u> на околиці міста, і все це з вини Френка Беннетта</i> (СЗПКЗ, 266)
91.	<i><u>Happy as a lark</u></i> (FGTWSC)	<i><u>Зраділа, мов пташка</u></i> (СЗПКЗ, 26)
92.	<i>It's <u>as cold as blitzen</u> out there</i> (FGTWSC)	<i>Така <u>холоднеча</u> надворі</i> (СЗПКЗ, 175)
93.	<i>It's that time of the year again, and my other half is <u>chomping at the bit</u> to get out with the gang and hunt</i> (FGTWSC)	<i>– Знов прийшла ця пора року, і моя друга половинка <u>б'є копитом</u>, очікуючи полювання зі своєю бандою</i> (СЗПКЗ, 148)
94.	<i>I <u>hear through the grapevine</u> that Railroad Bill...</i> (FGTWSC)	<i>До речі, на випадок, якщо <u>Залізничний Білл</u> це читає...</i> (СЗПКЗ, 106)
95.	<i>Now, movie stars were having children out of wedlock <u>by the carload</u></i> (FGTWSC)	<i>Зараз кінозірки <u>масово</u> народжують позашлюбних дітей і дають їм імена на кшталт <u>Місячний Промінь</u> і <u>Сонячна Пір'інка</u></i> (СЗПКЗ, 41)
96.	<i>Everybody used to say that Essie Rue looked like she had just <u>stepped out of a bandbox</u></i> (FGTWSC)	<i>Усі казали, що <u>Ессі Рю</u> виглядає, наче <u>щойно з подарункової коробки</u>.</i> (СЗПКЗ, 172)

97.	<i>...said Mrs. Adcock was <u>as crazy as a betsy bug</u> and not to pay attention to her (FGTWSC)</i>	<i>Сказала, що місіс Отис геть божевільна – скажена, як оса (СЗПКЗ, 145)</i>
98.	<i><u>Deader than a doornail</u> (FGTWSC)</i>	<i>Мертвіший за мертвого (СЗПКЗ, 174)</i>
99.	<i>...and we all <u>put in our two cents'</u> worth to make her feel better and to get her to shut up (FGTWSC)</i>	<i>І кожен із нас <u>вставив свої п'ять копійок</u>, аби вона заспокоїлася й замовкла (СЗПКЗ, 18)</i>
100.	<i><u>I wouldn't give you a plugged nickel</u> for anything boiled, would you? (FGTWSC)</i>	<i>Я за все це варене ламаного гроша не дам, а ви? (СЗПКЗ, 13)</i>

